

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОБЩИНА РИЛА

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РИЛА

2014-2020

**Приета на2014 г. с Решение №
на Общински съвет гр. Рила**

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ	7
1. Природни ресурси	7
1.1. Географско положение	8
1.2. Релеф	9
1.3. Климат	10
1.4. Води	11
1.5. Почви	14
1.6. Полезни изкопаеми	14
1.7. Гори и защитени територии	15
1.8. Биоразнообразие	17
2. Антропогенни ресурси	19
2.1. Археологически паметници	20
2.2. Архитектурни и исторически паметници	22
2.3. Религиозни паметници	23
2.4. Музеи	27
2.5. Паметници на нематериалното културно наследство	28
3. Туристическа инфраструктура и услуги	30
3.1. Средства за подслон	30
3.2. Заведения за хранене и развлечения	33
3.3. Обекти за търговско обслужване	35
3.4. Туристически центрове и информационно обслужване	36
3.5. Екопътеки и туристически маршрути	36
3.6. Основни туристически услуги	41
3.7. Допълнителни туристически услуги	41
4. Демографска структура	42
4.1. Брой жители на община Рила	42
4.2. Възрастова, етническа структура, образователно равнище	42
4.3. Трудова заетост и безработица	44
5. Инфраструктура и обществени услуги	45
5.1. Пътна инфраструктура, транспорт	45
5.2. Водоснабдяване и канализация	46
5.3. Сметосъбиране	48
5.4. Околна среда	48
5.5. Обществени озеленени площи	49
5.6. Енергийна инфраструктура	50
5.7. Съобщителна инфраструктура и пощенски услуги	50

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

5.8. Здравно обслужване и социални грижи	51
5.9. Образователна структура	51
5.10. Спортна инфраструктура	53
5.11. Културна инфраструктура	53
5.12. Административно и финансово-кредитно обслужване	55
5.13. Неправителствени организации	56
6. Икономическа структура	57
6.1. Промисленост и енергетика	57
6.2. Транспорт и търговия	58
6.3. Селско стопанство	59
6.4. Хранително-вкусова промишленост и вино-производство	59
6.5. Инвестиционна активност	60
6.6. Туризм	60
III. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ	64
1. Развитие на туризма в световен мащаб	64
2. Тенденции в развитието на туризма в България	65
3. Условия за развитие на туризма в Община Рила	66
3.1. Глобални тенденции в туризма за периода 2014 - 2020 г.	66
3.2. Видове туризм с потенциал за развитие в община Рила	67
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РИЛА (SWOT АНАЛИЗ)	72
V. ВИЗИЯ, МИСИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИНЦИПИ	77
1. Визия	77
2. Мисия	77
3. Основна стратегическа цел	78
4. Специфични стратегически цели	78
5. Принципи	79
VI. ПРИОРИТЕТИ, МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ	81
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ФИНАНСИРАНЕ	94
VIII. ПРОЗРАЧНОСТ	98
IX. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ	98
1. Изпълнение	98
2. Мониторинг	98
X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	99
XI. ПРИЛОЖЕНИЕ № 1. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РИЛА (2014-2020)	100

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма за развитие на туризма в община Рила обхваща периода 2014-2020 година. В нея са систематизирани визията, мисията, стратегическата цел и приоритетите, чиято реализация ще доведе до устойчиво развитие на туризма в община Рила. Това от своя страна ще доведе до общ икономически растеж на общината, повишаване на заетостта и подобряване качеството на живот на местното население.

Периодът на действие на туристическата програма съвпада с периода на действие на Националната програма за развитие на България, Регионалния план за развитие, Областната стратегия за развитие, Националната туристическа стратегия, Програмата за развитие на селските райони, както и с периода за програмиране на помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ).

Програмата за развитие на туризма има за цел да разкрие и да използва максимално природните и антропогенните ресурси, с които общината разполага, като същевременно се акцентира върху привлекателността на обектите с най-голям туристически потенциал и възможностите, които те предлагат за развитието на алтернативни и специализирани форми на туризъм.

Туристическата програма е разработена в съответствие с основните принципи за развитие на туризма на равнище дестинация, а именно:

1. Устойчивост. Развитието на туристическите дейности трябва да съчетава в себе си дългосрочна икономическа ефективност с устойчиви практики, щадящи околната среда и социална съвместимост.

2. Демократичност. При управлението на дестинацията следва да се използва обществения подход. Необходимо е да се осигури висока степен на участие на местното население в процеса на управлението на дестинацията.

3. Местна идентичност. Планирането на туристическото развитие трябва да бъде съобразено и обвързано с основните ценности на обществеността в дестинацията, а така също и с особеностите на развитието на туризма в съответния регион.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

4. Публично-частно партньорство. Взаимно зачитане и взаимно подпомагане на всички участващи в туристическия процес обществени и частни организации чрез използването на подходящи механизми за коопериране на усилията.

Програмата ще представлява платформа за координирани съвместни действия на всички заинтересовани от развитието на туризма страни за усвояване на туристическия потенциал на общината.

Осъществяването на настоящата Програма ще даде възможност на потенциалните инвеститори да реализират своите инвестиционни проекти в сферата на туризма.

Програмата е разработена в съответствие със следните документи:

- Закон за туризма (обн., ДВ, бр. 30 от 2013 г., изм., бр. 68 от 2013 г.);
- Закон за паметниците на културата и музеите;
- Закон за закрила и развитие на културата;
- Закон за защитените територии;
- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за регионалното развитие;
- Закон за опазване на околната среда;
- Национална програма за развитие на България 2020;
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2020;
- Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020;
- ОП "Околна среда" 2014 - 2020;
- ОП "Развитие на човешките ресурси" 2014 - 2020;
- ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014 - 2020;
- ОП "Иновации и конкурентоспособност" 2014 - 2020;
- ОП "Образование и наука за интелигентен растеж" 2014 - 2020;
- Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020;
- Областна стратегия за развитие на област Кюстендил 2014-2020;
- Общински план за развитие на община Рила;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Интегриран план за обновяване на населените места в Община Рила 2012-2020;
- Национална програма за реформи 2012-2015;
- Национална концепция за пространствено развитие на Република България 2013-2025;
- Стратегия "Европа 2020".

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

II. ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

Върху развитието на туризма влияят множество фактори - географското положение, природните ресурси, антропогенните ресурси (богатото историческо и културно наследство), стопанското развитие, материално-техническата база, инфраструктурата, благоустройството, демографската структура, етно-културният облик на населението, наличие на квалифицирани кадри, рекламната дейност, и др.

Усвояването на туристическите ресурси трябва да е съобразено с основните принципи за използване на ресурсите: икономическа необходимост и обоснованост, социална потребност, техническа изпълнимост и кумулативна ефективност.

1. Природни ресурси

Природните ресурси представляват обекти и явления от природната среда, които са атрактивни за туристите. Атрактивността в голяма степен се дължи на рекреативните и лечебните потребности, за сметка на по-слабата роля на познавателните.

В групата на природните ресурси се включват всички природни компоненти. Те оказват пряко или косвено влияние върху туристическите дейности. От природните ресурси, най-голямо влияние за развитието на туризма оказват - географското положение, релефът, климатът, водите, биоразнообразието и защитените местности.

Измежду многообразието от релефни форми значение за туризма имат: планините, скалните феномени, пещерите, ждрелата, каньоните и водопадите, разчленеността на морския бряг.

Климатът влияе върху сезонността на туризма. Различават се места с целогодишен туристически сезон, места със зимен сезон и места с летен сезон.

Водните ресурси са едни от определящите за дадена дестинация, защото най-големият дял от туристопотоците е насочен към водните басейни. Те могат да се разделят на: океани, морета, езера, реки, термоминерални извори, гейзери, ледници. Те влияят пряко върху туризма - чрез количеството и качеството на питейната вода и косвено - чрез възможностите за круизи, риболов и др. дейности.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Растителността и животинският свят имат своето място за развитието на туризма. Те представляват необходим елемент в много туристически дестинации. Растителността освен декоративната си функция предлага и рекреативни възможности, като пречиства въздуха, отделя фитонциди с лечебен ефект и служи като местообитание на животинския свят. Лечебните растения, горските плодове и гъбите са обект на развитие на хоби-туризъм /бране на билки, на гъби, на горски плодове и др./. Животинският свят е основа най - вече за развитието на ловен туризъм, сафари, риболов, кулинарен туризъм, екстремни спортове (подводен риболов и др.). Наличието на защитени птици в естественото им обитание е предпоставка за развитие орнитоложки туризъм.

1.1. Географско положение

Община Рила е разположена в Западна България, в югоизточната част на Кюстендилска област. Територията ѝ заема част от средна и югозападна Рила планина и нейните подножия. В състава ѝ влизат следните населени места: гр. Рила – административен център на общината, с. Смочево, с. Пастра, с. Падала и н.м. Рилски манастир.

Община Рила попада в Югозападен район за планиране, в който са включени и областите – Кюстендил, София, Софийска, Благоевград и Перник.

На изток общината граничи с община Самоков и община Белица; на запад – с община Кочериново и община Бобошево; на север – с община Дупница и община Самоков и на юг – с община Благоевград и община Разлог.

Общата площ на общината е 364 кв.км., от които:

Земеделска земя – 155 498 дка. От тях обработваема земя – 21 125 дка и пасища, мери 134 373 дка.

Горска територия - заема 197 948 дка.

Общината се намира на 100 км от столицата София, на 65 км от областен център гр. Кюстендил и на 20 км от областен център гр. Благоевград.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На 10 км от гр. Рила минава първокласния европейски път Е-79, свързващ Кошице в Словакия и Солун в Гърция.

Общата територия на общината е 314 950 дка и е разпределена както следва:

- Земеделски територии – 239 576 дка;
- Горски територии – 64 150 дка;
- Населени места - 9 995 дка;
- Водни площи – 152 дка;
- Територии за транспорт и инфраструктура - 1 076 дка.

Връзките на община Рила се осъществяват с автомобилен транспорт.

На територията на общината попадат резерват “Риломанастирска гора” и Природен парк “Рилски манастир”, което е предпоставка за развитие на еко-туризъм и културно-религиозен /поклоннически/ туризъм. Друг важен елемент в развитието на туризма в общината е близостта ѝ до три големи града – гр. София, гр. Кюстендил и гр. Благоевград и до най-големия зимен курорт и ски-център в България - Боровец, от където могат да се привлекат туристи за краткосрочен отдих на района на общината.

1.2. Релеф

Релефът на община Рила е с подчертан планински характер. Високопланинският пояс обхваща 52% /190 кв. км/ от нейната територия. Среднопланинският пояс заема 27% /98 кв. км/ и Планинският пояс е 15.5% /56 кв.км/ от общата територия на общината. 5.5% /20 кв.км/ са под 500 м надморска височина. Територията, в която надморското равнище е най-ниско се намира в западната част на общината и включва съставните ѝ селища. Средната надморска височина на населените места в общината е:

- гр. Рила – 520 м
- с. Смочево – 550 м
- с. Пастра – 803 м
- с. Падала – 910 м
- н.м. Рилски манастир – 1 147 м

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Върхове с надморска височина над 2000 м са:

- в. Рилец – 2 731 м
- в. Йосифица – 2 697 м
- в. Канарата – 2 691 м
- в. Злия зъб – 2 678 м
- в. Калин – 2 667 м
- в. Елени връх – 2 654 м
- в. Царев връх – 2 378 м
- в. Баучер – 2 152 м

Главна долина на територията на община Рила е долината на р. Рилска, която служи за граница между Северозападна, Средна и Югозападна Рила. Долината на р. Рилска е ориентирана в посока югозапад-североизток и е отворена на запад към Струмска долина.

Релефът е благоприятен за развитието на алтернативния туризъм - еко-туризъм, селски туризъм, културно-познавателен туризъм, планински и хоби туризъм.

1.3. Климат

Общината попада в област с преходно континентален климат с планинско влияние. Основен фактор на формиране на климата е надморската височина, която в най-ниските части на подножието е около 500 м, а в най-високите - 2716 м, при връх “Черна поляна”.

Отличава се с мека зима, хладна пролет и топло лято. Средната годишна температура е от +11 до +13°C. Средната януарска температура е +1°C, средната юлска — 24–26°C, а максималните летни температури достигат до 40 °C. в най-ниските части. Температурата пада незначително под нула градуса, само през месеците януари и февруари, което е резултат от Средиземноморското влияние.

Средногодишни валежи около 600 мм. Зимните валежи са почти равни на пролетните и летните. Валежите достигат своя връх през месеците ноември и декември.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Постоянна снежна покривка се формира към средата на месец декември и е с продължителност 160-180 дни за 1 200 м надморска височина.

Преобладава Северният вятър /45%/ със сравнително ниска средногодишна скорост, което се обуславя от конфигурацията на релефа и неговата защитна роля.

Слънчевото греене в ниските части е средно 2 200 часа годишно. Разнообразният релеф и ориентацията на долините обуславят наличието на съществени разлики в климата между по-ниските части и тези, разположени на по-висока надморска височина. Най-ниските температури, измерени в района на н.м. Рилски манастир са около минус 25 градуса /в края на януари/, максималните температури не надвишават 36 градуса.

Климатът е благоприятен за отглеждането на светло- и топлолюбиви култури (тютюн, мак, анасон, мента, лавандула, овощни насаждения и зърнени култури, ориз, зеленчуци), които могат да бъдат съпътстващи дейности при развитието на селския туризъм.

От направената характеристика на климата, можем да отчетем, че климатът е благоприятен за развитието на туризма в общината. Меката зима и дългото лято са предпоставка за целогодишен туристо-поток.

1.4. Води

Община Рила попада в Беломорския водосборен басейн. Водите на територията ѝ се оттичат в басейна на р. Струма.

Реки

Основна водосборна артерия на територията на Община Рила е р. Рилска, с обща дължина 51 км, която се влива в р. Струма при с. Шарков чифлик, Община Кочериново. Тя извира от Рибните езера, на кота 2691м. и тече в Западна посока. Река Рилска протича в дълбока коритна долина, по която са открити следи от ледник над Рилски манастир. След водослива ѝ с р. Маринковица, тя протича спокойно през широко заравнено долинно дъно, заето от мочурища и носи името Тиха Рила.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Значителни нейни притоци са Маринковица, Сухоезерски поток, Друшлявица, Сврадливия поток, Джендемска река и Гьоленска река, р. Елешница, р. Каменица, Дяволските води, Голяма и Малка Ломница. Най-голям проток на р. Рилска е р. Илийна с дължина 16 км и събираща водите на реките Мермерица, Радовица и Краварско дере. От многото притоци на Илийна река, по-забележителен е Дядоильов дол, който води началото си югозападно от връх Дъбрава. Името си е получил от скален навес в стръмната камениста долина, който е служел за убежище на четата на Дядо Ильо Войвода. Навесът е известен като Дядоильова пещера.

Водосборът на р. Рилска е 390 кв.км, а естествения ѝ годишен воден отток – 141,9 млн.м³. Водосборът на р. Рилска се простира между върховете “Додов връх”, “Орловец”, “Голям купен” и “Попова капа” на Север, на Изток – “Водния рид”, “Възела” и “Канарата”, на Юг – “Острец”, “Рилец”, “Теодосиеви караули”, “Баба” и “Бричи бор”. По-значими притоци са: “Черния гьол”, “Дяволска /Джендемска/ река” и “Водница” /Гьолска/ от Юг /леви притоци/, а от Север – “Маринковица”, “Крива река”, “Суха река”, “Друшлявица” и “Елешница”. По-голямата част от оттока се формира от левите притоци поради това, че те са разположени по северните склонове на Рила планина.

Река Рилска почти през цялата година е с постоянен дебит, който през пролетно-летния период е в своя максимум, в резултат на топенето на снеговете. Тя е единствената по-голяма река на територията на Природен парк “Рилски манастир”. С размера на годишния си воден отток на единица площ Природният парк е зона с най-висока водопродуктивност в България и най-значимият източник на вода за Югозападна България и част от Тракийската низина. Благодарение на защитния режим са запазени горите и клековият пояс, които поддържат водните запаси, осигуряват благоприятен климат и постепенен отток, което предпазва от наводнения.

Относно качествата на водата в реките на територията на община Рила, изследванията са ограничени. По принцип планинските води са с ниска обща минерализация, много меки и силно наситени с кислород.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Някои от реките на територията на общината служат за питейно-битово водоснабдяване, като например: р. Елешница и р. Каменица за гр. Рила, р. Рилица за с. Смочево, р. Джамбевска за с. Пастра и р. Горанина за с. Падала.

Езера

На територията на общината има 28 планински и високопланински езера, от които 25 с ледников произход.

Най-значими за водния баланс на територията на общината са Горно и Долно Рибни езера, Смардливото езеро, Синьото езеро, Черното езеро, Дяволски езера, Манастирски езера и Сухото езеро. От тях най-ниско разположено е Сухото езеро, което се намира на 1 892 м. надморска височина и заема площ от 19,5 дка. То е свлачищно езеро, разположено в коритовидна ледникова долина. В него се влива потокът, който отводнява северозападните склонове на седл. Кобилино бранище и потокът от Поповокапските езера. Представлява природен феномен поради факта, че “скрива” водите си през летния сезон. Сухото езеро няма видим отток, а се оттича подземно. Просмуканата вода се появява отново на повърхността югоизточно от Кирилова поляна.

Смардливите езера са група от три постоянни и три плитки, пресъхващи през лятото езера. Разположени са в Смардливия циркус, принадлежащ към Рилецкия дял на Средна Рила. Най-малкото има водна площ 8.1 дка, второто по големина – 9.6 дка. Общото им наименование е свързано с името на най-голямото от езерата - Смардливото езеро. То е най-голямото високопланинско езеро на Балканския полуостров с обща площ 212 дка., дължина 900 м., ширина 260 м., дълбочина 24 м. и надморска височина 2 294 м.

Рибните езера са две - Горно и Долно. Горното Рибно езеро е по-голямото и заема площ от 176 дка, а средната му дълбочина е 4.4м. Площта на Долното Рибно езеро е 131.5 дка, а средната му дълбочина е 2.8 м. Разликата във височината между двете езера е 15м.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Манастирските езера са група от три постоянни и две пресъхващи езера. Голямото Манастирско езеро се намира източно от вр. Баба. Площта му е 24.5 дка, максималната му дълбочина е 4м. От него води началото си р. Водница, ляв приток на р. Рилска.

Дяволските езера са седем, разположени на юг от главното Рилецко било в Дяволския циркус, отводняван от р. Дяволска, ляв приток на р. Рилска. Най-високото езеро се намира на западния склон на вр. Рилец, а най-голямото е разположено на източния склон на вр. Теодосиеви караули и е с водна площ 14.6 дка. Две от езерата са наречени Седефени, тъй като дъната им са покрити с мраморни плочи.

На 2 379 м се намира язовир “Калин”, който е най-високо разположения изкуствен басейн у нас и на Балканския полуостров.

Геотермални извори

В гр. Рила съществува един извор на минерална вода, с температура 36 градуса С и малък дебит. Водата е алкална, сулфатна, хидрокарбонатна, флуорна, с минерализация 0,93 гр./л.

1.5. Почви

На територията на община Рила най-разпространени са следните почвени типове: кафяви горски, алувиално-ливадни, канелени горски /типични и излужени/ и планинско - горски /тъмноцветни и ливадни/.

Няма регистрирано замърсяване на почвите с вредни вещества и отпадъци. Ерозионни процеси се наблюдават над 1800-2000 м. н.в. и в местата с концентрация на човешки дейности.

1.6. Полезни изкопаеми

На територията на общината не са установени находища на полезни изкопаеми с промишлено значение.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.7. Гори и защитени територии

Общата площ на **горския фонд** е 197 948 дка, от които на ДЛ “Рилски манастир” - 61 300 дка и Рилска Света обител – 122 240 дка. Залесената територия е 142 890 дка, в т.ч. за ДЛ ”Рилски манастир” 49 290 дка и за Рилска Св.обител - 142890 дка. Преобладаващите дървесни видове са бук, зимен дъб, бял бор, ела, смърч и бяла мура.

Защитени територии

Резерват “Риломанастирска гора”, обявен през 1986 г., с площ 3 676 ха. Той е част от горска територия със средна възраст на повечето дървесни видове над 160 г., като горите от бор, бук и мура са на повече от 200 г., а отделни дървесни видове достигат до 300 години. Резерватът обхваща алпийската част и горските формации от двете страни на Рилска река, между връх Мальовица и връх Бричебор. Той е много интересен в геоморфоложко отношение. Особено забележителен е районът около Кирилова поляна с красивата скалиста дъга, включваща върховете Купените, Ловница, Злият зъб, Двуглав, Иглата, Орловец и Елени връх. Целият склон към долината на реката е нарязан от многобройни стръмни улеи, наричани Злите потоци, по чиито дълбоки и стръмни корита се свличат много лавини. Най-известен от тях е Белият улей, над който е надвиснал назъбеният гребен на Дяволските игли.

Природен парк “Рилски манастир” - обявен през месец юни 2000 г. Обхваща площ от 25 253 ха гори и високопланински пасища. Паркът е обявен с цел да се запазят ценни растителни и животински видове, както и да се запази голямото разнообразие и красота на местата, подходящи за отдих и туризъм. Природен парк “Рилски манастир” е заобиколен от 36 върха с височина над 2000 м. Най-високи /над 2700 м/ са: Голям купен /2731 м/, Черна поляна /2716 м/, Рилец /2713 м/ и Попова капа /2704 м/.

През територията на парка минават много реки – Рилска, Илийна, Друшльовица, Очова и др.

Висшите растения в парка са около 1400 вида, от които 71 са включени в Червената книга на България. От тях 19 са ендемични, като 5 са локални и се срещат в парка. В европейския списък на редките, застрашени и ендемични растения са включени с

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

различен статут - рилски ревен, божествена иглика, янкиев лопен, планинско подрумиче и рилско подрумиче.

Самото изложение на Рилската долина позволява едно уникално разположение на видовете по надморска височина и смесване на насажденията от дъб, бук, ела, смърч, тис, бяла мура, черен бор, липа, явор, ясен, бреза, клек, сибирска хвойна и др. На територията на парка се срещат над 150 вида гръбначни животни, от които 14 са включени в Червената книга на България. Тук могат да се видят алпийски тритон, жаба дървесница, смок мишкар, златка, скален орел.

НП “Рила” и ПП “Рилски манастир” образуват един цялостен природен комплекс, който следва да бъде взет под внимание като такъв при развитието на устойчивия туризъм в района на Рила планина.

Тези защитени територии включват местообитания на множество животински и растителни видове. От животинския свят това са: царски орел, картал, видра, сляпо куче, кафява катерица, балканска чучулига, южен белогръб кълвач. От растенията се срещат ендемити като: рилска иглика, рилски ревен, светииваново подрумиче. Съхраняват се около 230 вида лечебни растения и 38 вида ядливи гъби. Тук се намират едни от най-ценните в Европа и единствени в света масиви от царборисова ела и рилски дъб.

Защитени зони от мрежата „NATURA 2000”

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени територии, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Зони по Директива за птиците на територията на Община Рила:

- Зона Кочериново – обхваща част от землище гр. Рила;
- Зона Рилски манастир – землища на н.м. „Рилски манастир”, с. Падала и с. Пастра. Землището на с. Смочево не попада в никоя защитена зона по Директивата за птиците;

Зони по директивата за местообитанията на територията на Община Рила:

- Зона Рила – обхваща части от землища на с. Падала, с. Пастра и Рилски манастир;
- Зона Рилски манастир – обхваща части от землища на с. Падала, с. Пастра и Рилски манастир;
- Зона Рила – буфер – обхваща части от землища на с. Падала, с. Пастра, с. Смочево и Рилски манастир.

1.8. Биоразнообразие

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и гражданите.

Установени са 1400 вида висши растения, сред които интересни са божествена иглика, трансилванска камбана, сив див тютюн, златиста кандилка – рядък вид, включен в “Червената книга” на България, български омайник, златовръх, рилски ревен – локален ендемит за Рила, жълт планински крем – рядък вид, жълта тинтява – застрашен вид, планински божур и др.; 164 вида мъхове; 203 вида лечебни растения, от които мащерка, жълт и червен кантарион и др.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Горите са предпоставка за разнообразната фауна – яребици, зайци, лисици, вълци, диви прасета, сърни, мечки и др.

Контрол върху екологосъобразното използване на горите за територията на община Рила се осъществява от Държавно лесничество “Рилски манастир”.

Флора

На територията на общината се очертават два добре изразени растителни пояса: горист и тревист.

Гористият е най-обширният пояс и е съставен предимно от иглолистни видове – черен бор, бял бор, бяла мура, смърч, ела. Долната граница на този пояс е заета от широколистните видове – бук, габър, ясен, бреза и др. Гористия пояс, разположен на над 1 500 м надморска височина е съставен от храстите боровинки, малини и др. На горната горска граница е разпространен нискорастлия силно разклонен бор – клек.

Тревистият пояс се състои от алпийските пасища, които се простират на 2 600 м надморска височина. Сред характерните тревисти видове са представени и лилав минзухар, тинтява, омайниче, алпийска роза, кантарион и др.

Голямото многообразие на растителни видове, създава предпоставки за развитието на еко и хоби туризъм - бране на билки, гъби и др.

Фауна

Типични представители на животинският свят на територията на общината са сърната, благородния елен, дивата коза, дивата свиня. От хищниците са разпространени вълк, кафява мечка и лисица. От гризачите най-често срещани са заек, катерица, лалугер, полска мишка, невестулка, белка. Птичия свят е представен от черен орел, сокол, ястреб, глухар, щъркел, лястовица, славей, синигер, врабче, кос, сойка и др. От влечугите се срещат гущер, смок, слепок, водна змия, пепелянка, усойница и др.

Реките се обитават от балканска пъстърва, черна мряна, речен кефал, алпийски тритон, речен рак и др.

Има предпоставки за развитие на ловен риболовен туризъм.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На базата на анализа и оценката на природогеографския и ресурсен потенциал на областта интерес и възможност за развитие на туризма са:

- Съхранената природа и уникални екосистеми и ландшафти (влажни зони, широколистни и иглолистни гори, високо-планински ледникови езера);
- Наличие на много специфични представители на флората и фауната, поставени под режим за защита на територията;

2. Антропогенни ресурси

Антропогенните ресурси са плод на човешката дейност. Към антропогенните ресурси се отнасят всички прояви на материалната и духовна култура на населението. Атрактивността им не се влияе от климатичните условия, което дава възможност за целогодишната им експлоатация. Антропогенни туристически ресурси са археологическите находки, архитектурните паметници, религиозни обекти /черкви, манастири, джамии и др./, музеи, културни институции /театри, опери, читалища, хорове, балет, състави/, индустриални обекти /АЕЦ, ВЕЦ, язовири и др./, спортни обекти /стадиони, мототрасета, хиподруми, колодруми и др./

Община Рила води началото си от 1883 г. като селска Община, в състава на която влизат селата: Рила, Бозовая, Пастра и Падала. През 1978 г. селищата в Рилска Община са: гр. Рила, с. Падала, с. Пастра, с. Смочево и населено място Рилски манастир, с административен център – гр. Рила.

Първото известно наименование на селището е Спортела. То се е намирало на територията на днешния град и хълма – западно от него. Принадлежало е към територията на Пауталия (дн. Кюстендил). Данни за следващото наименование на Рила – Ролигера като кастел, възстановен през VI век, дава Прокопий. В дарствената грамота на Иван Шишман от 1378 г. се споменава селище с името Дриска, което вероятно се отнася за Рила. Рила се споменава през XIV век. като феодално владение на Рилски манастир в царствените грамоти на български владетели. Сведения за Рила под името Ирлие има в турските регистри от 1576 г. В историческото развитие на селището е

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

безспорна ролята на Рилския манастир, датиран от X век – векове наред огнище на просвета и култура, пазител на българския национален дух и на българската книжнина.

След признаването на село Рила за град през 1969 г., започва изпълнението на мащабна програма за реконструкция и строителство, която дава съвсем нови насоки за развитието му. Построява се сградата на Културния дом. В североизточната част на града се изгражда стадион. Строи се и детски дом. Разширява се сградата на възпитателно училище “Никола Вапцаров”. Построяват се Горски пункт и Автоматична телефонна централа. Асфалтират се главни улици и започва изграждането на нов водопровод. През 1969 г. е разкрит шивашки цех за конфекция, който през 1973 г. става цех “Марек”. През 1971 г. се именуват улиците на града. През 1972 г. започва строителство на хале за новия цех “Ширпотреби” към МК “Кремиковци” – София. От 1973 г. започва работа завод за релета. Одобрени са регулационен план за улична и дворна регулация и идейно-застроителен план. През 1978 г. официално са пуснати в експлоатация сградата на комплекс “Орбита” и кухненския блок към Районната болница, направена е първата копка на първия жилищен блок. В следващите години е обновена централната градска част, изградена е пристройка на СОУ - за начален курс, разраства се автобазата, построяват се сградите на ДСК, Банка “Хеброс” и други.

През 1969 г. е създадена музейна сбирка, която е актуализирана през 1998 г.

Със своето многообразие и с познавателните, възпитателните и естетическите си качества, паметниците на културата представляват ценен ресурс на туризма. Паметник на културата е всяко недвижимо и движимо автентично материално свидетелство за човешко присъствие и дейност и за процесите в природата, което има научна и/или културна стойност и притежава обществена значимост.

2.1. Археологически паметници

Като селище гр. Рила има многовековна история. Води началото си от края на II – началото на III век. За античността на Рила свидетелстват находките при разкопки или

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

случайни такива. Открити са: зидана засводена гробница – датирана от I – II век от н.е.; останки от антично селище с надписи на гръцки език; олтар от края на II – началото на III в.; битова керамика; монети и др.

През 1965 г. като археологически паметници с местно значение са обявени гробищната църква “Св. Архангел Михаил”, оброчище “Св. Георги” и останки от античен градеж в двора на църква “Св. Георги”.

В рамките на изследването „Древнотракийско наследство от община Рила” е направен извод, че регионът на Община Рила е обитаван още в предримската тракийска епоха. В българската литература пръв Ю. Трифонов обръща внимание върху факта, че култът към Св. Иван Рилски е наследил древноезически светилища. Значителен интерес по отношение на предхристиянското наследство във фолклорния образ на Св. Иван Рилски представлява **древнотракийското светилище „Кръста”** и свързаните с него народни легенди. Около него също се наблюдават археологически следи от древни култови практики – главно фрагментирана керамика от предримската и късноантичната епохи. Най-западната скала има причудлив силует на конник, поради което и носи името „**Конникът**”. Над него върху скалистия хребет е разположена монументална скала с името „**Пчелата**”. Изследването акцентира върху факта, че пчелата се среща като символ в Народното житие на Св. Иван Рилски. Около скалата е оформена неголяма четириъгълна скална площадка, която проучванията свързват със съществуваща архитектурна сграда – част от светилището. Така към изброените свидетелства от древнотракийското светилище „Кръста” се прибавят още няколко – свещен лековит извор, лечебни камъни, сакрализирани билки, мегалитен жертвеник с форма на стъпка, приписани вероятно по-късно на християнския светец.

Друга малко известна, но изключително атрактивна е **местността „Пещерен параклис”**. Тя се свързва с присъствието на легендарно сведение за сакрализирана пещера на отвъдния бряг на река „Рилска” – част от общата свещена територия. Легендата разказва, че преди хиляди години на това място е имало черква и при земетръс е била затрупана и останала под тези скали. В малката скална ниша – пещерен параклис, оформена в подножието на скалата се почита Св. Неделя. Откритата при

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

проучване фрагментирана тракийска керамика, датираща от предримската епоха, върху скалата над параклиса, както и няколко скални вкопавания свидетелстват, че действително и това християнско свято място е наследено от езическата древност.

2.2. Архитектурни и исторически паметници

Архитектурен комплекс “Бабинска махала”. Деклариран от Националния институт за паметниците на културата през 1971г. като паметник на културата от местно значение. Архитектурата тук е типична за Възраждането и прави комплекса уникален и неповторим. Ансамбълът включва 27 частни къщи със запазена архитектурна стойност, средновековна църква от 12в. и Килийно училище от 19 в.

Килийно училище – датира от 1830 г., възстановено и реставрирано. Ценен паметник на културата. Димитър Алексиев Рилец (Даскалът) е основател на първото килийно училище в с. Рила. Даскал Димитър е и личен приятел на Неофит Рилски, за което свидетелства запазената от тогава кореспонденция между двамата. В края на 2010 г. килийното училище е превърнато в **Общински музей “Алекси Рилец”**. Музеят разполага със 130 експоната, от които 58 са със статут на културни ценности.

Църква “Св. Арахангел Михаил” - датира от XII – XIII век, в която са открити ценни стенописи с изображения на светци от тази епоха. Тя е една от малкото запазени в България кръстокуполни вписани в квадрат църкви, разпространени на Балканския полуостров през периода XII-XIV век.

Хрелювата кула в Рилски манастир. Тя е единствената запазена постройка от средновековието. Построена през 1335 г. от местния феодал протосеваст Хрелю Драговол, тя представлява мощна каменна отбранителна кула с призматично тяло. Кулата, висока 23 м, е разделена на пет етажа, свързани с вътрешна виеща се каменна стълба с тесни стъпала. На петия етаж има малък параклис "Преображение Христово", украсен със забележителни по своето художествено майсторство, колорит и реализъм фрески от XIV в., внимателно реставрирани и укрепени. Към кулата е пристроена камбанарията на манастира (1844 г.).

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Като единични архитектурни паметници са обявени църква “Св. Никола”, метоха на Рилския манастир и 9 частни къщи в гр. Рила.

2.3. Религиозни паметници

Рилски манастир. Рилски манастир е несъмнено най-голямата туристическа атракция сред манастирите в България със своята големина, красива природа, архитектура, стенописи и древна история. Изграден е сред борови гори, в долината на р. Рилска, на 1147 метра надморска височина. Рилският манастир е един от най-значимите исторически, архитектурни и религиозни паметници на България. През 1976 г. е обявен за Национален исторически резерват, а през 1983 г. е включен в листата на паметниците на Световното културно и историческо наследство на ЮНЕСКО, заради впечатляващата си архитектура, ценни икони и стенописи.

Манастирският комплекс е разположен на площ от 8 800 кв.м. и има уникална архитектура. Отвън манастирът изглежда като крепост. Неговите 24 метра високи каменни стени образуват неправилен петоъгълник.

Манастирът е основан през X век от отшелника Св. Иван Рилски, чието име носи.

В Рилски манастир са открити за посещение главната църква "Рождество Богородично", историческият музей, магерницата и музей “Манастирско стопанство”, както и четирите църкви с ценни стенописи от началото на XIX век, в близост до манастира.

Главна църква "Рождество Богородично". Строежът на храма започва през 1835 г. и е завършен през 1837 г. Негов строител е първомайстор Павел Иванович от с. Кримин. Риломанастирската църква е църква от т.нар. „атонски тип“. Представлява кръстокуполна базилика с пет купола, три олтара и два параклиса.

Впечатляващ е иконостасът на църквата, изработен в периода 1839-1844 г. от майстор Атанас Теладур – грък по произход, живял дълги години в Самоков. Иконостасът е от орехово дърво, с дълбока ажурена дърворезба, покрит с тънък слой позлатен варак.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Друго голямо богатство на църквата са стенописите. Тя е украсена с повече от 1200 сцени. Работени са в периода 1840-1847 от художниците на две иконописни школи – Самоковска - с представител Захари Зограф и Банско-Разложка – Молеров. Църквата е известна и с една от четирите най-ценни чудотворни икони - Богородица Осеновица. В центъра е изобразена Богородица с малкия Христос, а около тях, в очертани от сребро обкови, се намират частички от мощите на 32 от най-почитаните православни светци.

Двата странични параклиса са посветени на Свети Николай Чудотворец и Свети Иван Рилски. Пред олтара на Свети Иван Рилски се намира гробът на последния български цар - Борис Трети – (1894-1943).

Откритата галерия замества нартекса – ексонартекс (външен нартекс), според атонската традиция. Върху куполите на ексонартекса са описани сюжети от Апокалипсиса. На западната външна стена, до входа на църквата е изписана композицията "Страшният съд".

Църква „Въведение Богородично“. Църквата „Въведение Богородично“ е гробищната църква на Рилския манастир, разположена южно от манастира. Изградена е на три етапа. Първият строителен етап обхваща строежа на двуетажна църква-костница. Долният етаж представлява правоъгълно помещение, в което се съхраняват костите на монасите, горният етаж е еднокорабна църква с една апсида, слабо издадена извън източния зид, обширна олтарна част с пет ниши в стените и правоъгълен издължен наос. Иконостасът е дърворезбен и датира от XVIII или началото на XIX в. Стените на двуетажната църква са масивни, каменни. Църквата е строена вероятно преди средата на XVIII в. Изписана е през 1795 г., като ктитор е бил самоковският митрополит Филотей. През втория етап към втория етаж на църквата от запад е прибавена също двуетажна сграда, която в долния етаж е с масивни зидове, а в горния с паянтови. Тази част на строежа датира от края на XVIII или началото на XIX в. През третия етап от запад пред монашеските килии е изградена двуетажна галерия.

Постница „Св. Иван Рилски“. Най-отдалечена от основното манастирско ядро в североизточна посока е постницата „Св. Иван Рилски“, известна още като „Старата постница“. Сред строежите преди началото на 19 в. тя е забележителна с оригиналното

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила“, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

съчетание на природни и създадени от човека ценности, като пещерата-жилище на отшелника от 10 в. и изградената около 1746 г. църква „Успение на Св. Иван Рилски”. Като природно-архитектурна забележителност този малък ансамбъл е единствен на Балканския полуостров.

Църква „Успение на свети Иван Рилски”. Източно от манастира, на пътеката, която води за старата постница, се намира църквата „Успение на свети Иван Рилски”. През 1746 г. там, където се издига днешната църковна сграда, е била построена църква над мястото, считано за място на първоначалния гроб на светеца. Към църквата е включена пещерата-жилище на отшелника през X в. Църквата е масивна и засводена, със слепи куполи. През 1820 г. църквата е изписана изцяло, но днес стенописите са силно повредени.

Църква „Свети Лука”. Църквата „Свети Лука“ е построена в края на XVIII в. на мястото на първоначалния параклис, издигнат в памет на племенника на свети Иван Рилски. Сградата е еднокорабна, едноапсидна с обширен притвор. Тя е двуетажна, като под същинската църква има помещение с огнище и обширна зазидана част, чиято западна стена е със средновековен градеж. Предполага се, че това са останки от първоначалния параклис „Свети Лука“. Градежът на църквата и приземието е каменен, масивен, като и двата етажа са засводени.

Иконостасът, датиращ от XVIII в., е с позлатена дърворезба и богато изписан. В момента е изложен в НИМ. Стенописите в апсидата са от Тома Вишанов, а в наоса и притвора - от зографи от Самоковската школа. През 1864 г. от западната страна на църквата е пристроено обширно преддверие, което я е свързало с училището, издигнато от Неофит Рилски.

Църква „Покров на света Богородица“. В непосредствена близост северно от църквата „Свети Лука“, на по-високо издигнатата тераса се намира църквата „Покров на света Богородица“, построена през 1805 г. от майсторите Михаил и Радоица от с. Рила, върху основи на по-стара църква – „Покров Богородичен”. Стенописите ѝ от 1811 г. са дело на Тома Вишанов Молера и други майстори от банската художествена школа.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Метох „Орлица”. Отстои на 18 км от Рилски манастир. За пръв път се споменава в дарствената грамота на цар Иван Шишман от 1378 г. Метохът представлява комплекс, състоящ се от църква, някогашната гостоприемница издигната от протосеваст Хрельо през 1335 година, преградена през XVII век на две части-магерница и трапезария, жилищен монашески корпус от XVII век с видими части от смесени зидарии от българското средновековие и стопански сгради от XIX век. Църквата „Св. Св. Петър и Павел” е малка, еднокорабна култова сграда, построена е през 1478 г. върху части от зидове от по-ранно време, изографисана през 1491 г. През 1863 г. е изписана наново от Никола Образописов - художник от Самоковската живописна школа, като са запазени част от средновековните стенописи (над входа и в апсидата).

Метох „Пчелина”. Намира се на около 4 км югозападно от Рилски манастир, средище на голям чифлик, носещ името „Пчелина”. Представителната му част се състои от неголяма жилищна сграда, разположена на югоизток от построената в близост в края на 18 в. също неголяма църква „Успение Богородично”, издигната по всяка вероятност със средствата, а може би и с труда на монаси пчелари в чифлика.

По своята форма, начин на градеж, размери и основни елементи църквата на метоха „Пчелина” е твърде сходна с тази от „Орлица”. В църквата иконите са изработени през 1784 г. , а стенописите през 1834г.

Църква “Св. Архангел Михаил”. Намира се в гробищния парк на гр. Рила и отстои на 20 км от Рилския манастир. Построена под протекцията на манастира, тя е една от малкото запазени в България кръстocupолни, вписани в квадрат църкви, разпространени на Балканския полуостров през периода XII-XIV век. През 1995 г. при експериментални консервационни проучвания е разкрита уникална находка: под грунда на видимите възрожденски стенописи е установено наличие на по-стар слой декорация – стенописи с изображения на светци от края на XII и началото на XIII век. Стенописите са консервирани. Църквата е един от много значимите, новооткрити паметници в България, който допълва вече откритите по поречието на р. Рилска:

Църква “Св. Николай Мирликийски Чудотворец”. Намира се в центъра на гр. Рила. Датирата от 1885 г. В нея се съхранява рядък паметник на средновековната везба –

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

литургическа тъкан от групата на т.н. “Епитафиос” с размери 107 - 109 см. В църквата се намира и владишкият трон от църква “Св. Арахангел Михаил”, изработен и дарен през 1819 г. от майстор Алекси Рилец.

На територията на общината се намират още църквите: “Св. Пророк Илия” и параклис “Св. Никола Летни” в с. Смочево; църква “Св. Харалампий” в с. Пастра; параклис “Св. Пророк Илия” в с. Падала и параклисите “Св. Петка”, “Св. Варвара”, “Св. Троица” и “Св. Георги”; до водопада Бохемия на река Бозовайска Каменица се намира оброчището “Св. Неделя”.

2.4. Музеи

Общински музей “Алекси Рилец” в гр. Рила. Един от основните приоритети за развитие на община Рила е съхранение и опазване на културното и историческо наследство. Един от най-атрактивните културни паметници е Килийното училище, основано в периода 1820-1830 г. Намира се в архитектурния комплекс “Бабинска махала”. През 1971 г. е обявено за културна ценност от местно значение. То е реставрирано по Програма ФАР Транс-гранично сътрудничество – България – Македония, през 2009 г. В края на 2010 г. е превърнато в Общински музей “Алекси Рилец”. От наличните 130 експоната, съхранени в съществуващата музейна сбирка, 58 са със статут на културни ценности.

Музейната експозиция ще бъде обособена в два отдела: отдел “Нова и най-нова история” и отдел “Етнография”. В близко бъдеще музеят ще бъде отворен за посетители.

Исторически музей “Рилски манастир”. Музеят към Рилския манастир е открит през 1965 г. През лятото на 2007 г., той е обновен със средства на манастира. Експозицията илюстрира трите етапа от развитието на обителта. Първият етап е свързан с житието на Св. Иван Рилски /10 в./- най-популярният български светец, считан за покровител на България. Вторият етап е свързан с живота и дейността на Стефан Драговол – Хрелю /14 в./. Третият етап илюстрира развитието на Рилски манастир в периода 15-18 век.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

В музея към манастира са запазени и изложени множество старинни предмети, църковна утвар от злато и сребро, икони, монетни колекции, старопечатни книги. В специална зала е изложен един от шедьоврите на дърворезбарското изкуство – **Кръстът на монаха Рафаил**. Той е от чемширово дърво и е висок 81 см. и е широк 46 см. С много търпение и талант, самоукият майстор е издълбал 36 евангелски сцени с повече от 600 персонажи. Кръстът е двустранен (билатерален) с дълбока ажурена дърворезба. Рафаил го е изработил за 12 години (от 1790 г. до 1802), с длето голямо колкото игла, след което ослепял.

В музея се съхранява и Хрелъвата надгробна плоча. В манастирската библиотека са запазени 134 ръкописа от XV-XIX век, старопечатни книги и документи, сред които са и хрисовула на цар Иван Шишман, султански фермани и др.

2.5. Паметници на нематериалното културно наследство

Занаяти

В община Рила традиция имат следните занаяти – каменоделство, дърворезбарство, кошничарство, лъжичарство, вретенарство, везане, бродирание, плетене на дантела, кожарство, рисуване върху дърво и други материали.

Фолклор

Фолклорът е представен от: женска група за автентичен фолклор с. Смочево; състав за стари градски песни при ОНЧ гр. Рила; самодееен танцов състав “Фолк-фитнес” гр. Рила.

Традиции, обичаи, съвременни културни прояви

Календар на културните и обредните събития в община Рила

- Селищен събор на гр. Рила “Свети дух” – месец юни
- Селищен събор “Илинден” на с. Смочево – месец юли
- Празник на селището в с. Пастра “Илинден” – месец юли
- Селищен събор “Пророк Илия” в с. Падала – месец юли
- Коледни тържества
- 14 февруари – Трифон Зарезан - зарязване на лозята

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- Празник Кратун месец – месец декември

Кратун месец е типично рилски празник, който се провежда ежегодно през месец декември. Това е стар обичай за проверка и контрол на качеството и трайността на виното. На времето виното се пиело в кратунки и от там празника носи името си. Основното на празника е дегустация на вино, музика, веселие. “Кратун месец” живее с рилчани 99 дни: започва от есента, когато се наложи гроздето в бъчвите и трае до 14 февруари – Трифон Зарезан.

Традиционните празници и обичаи могат да се превърнат в туристически атракции, като се осигури възможност на туристите да участват в местните празници като част от туристическите пакети. С цел популяризиране на местните празници, по време на провеждането им, могат да бъдат поканени журналисти, туроператори и чуждестранни гости.

Традиционни поминъци

Традиционни поминъци: винарство – домашно производство на вино; ракиджийство – домашно производство на гроздова, сливова и плодова ракия; производство на млечни продукти.

Местна кухня

Местната кухня се характеризира с традиционни за региона рецепти и ястия, приготвени с местни продукти, собствено производство.

За създаване на туристически продукт за развитие на селския туризъм, могат да се организират демонстрации и кулинарни курсове сред чуждестранни туристи за приготвяне на баници, лютеница, рилски гювеч, домашно биволско кисело мляко, домашно производство на вино и ракия и други местни деликатеси. Гостите могат сами да си наберат екологично чисти продукти - плодове, зеленчуци, подправки и билки, да участват в доене на крави, овце и биволици, в квасене на кисело мляко и производство на домашно сирене и кашкавал и т.н.

Културното-историческото наследство представлява един от най-ценните ресурси на община Рила със значение както за развитието на туризма, така и за социално-икономическото ѝ развитие.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

От представените до тук природни и антропогенни ресурси, можем да направим извод, че община Рила разполага с достатъчно ценни туристически ресурси, които при едно добро използване, са предпоставка за развитие на културно-познавателен, селски туризъм, еко-туризъм, приключенски туризъм и хоби туризъм.

3. Туристическа инфраструктура и услуги

Туристическата инфраструктура обхваща:

1. Средствата за подслон (хотели, мотели, вилни и туристически селища).
2. Местата за настаняване (пансиони, почивни станции, семейни хотели, самостоятелни стаи, вили, къщи, бунгала, къмпинги и туристически хижи).
3. Заведенията за хранене и развлечения (ресторанти, заведения за бързо обслужване, питейни заведения, кафе-сладкарници, барове и дискотеки).
4. Магазинната мрежа в рамките на съответната туристическа територия.
5. Туристическите центрове, екопътеки с изградени места за активен отдих.

3.1. Средства за подслон

На територията на община Рила функционират 22 средства за подслон с обща леглова база от 550 легла в 186 стаи. За 2012 г. броят пренощували лица е 10 055 души, от които са реализирани приходи от 251 662 лв. Хотелите са 4, с обща леглова база от 261 легла в 120 стаи. За 2012 г. броят пренощували лица в хотелите е 6 829 души, а реализираните приходи са 192 125 лв. Материалната база е предимно ниско-категорийна - 1 и 2 звезди, но на добро ниво, отговаряща на европейските стандарти.

По последни данни от Националния туристически регистър, разпределението на местата за настаняване в община Рила по категории е следното:

Таблица: Разпределение на местата за настаняване по категории

Вид място за настаняване	Брой звезди	Брой	Брой легла
Хотели	Една звезда	2	197

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	Две звезди	2	64
Семейни хотели	Две звезди	2	41
Самостоятелни стаи за гости	Една звезда	10	49
	Две звезди	1	13
Почивни станции	Една звезда	2	94
Бунгала	Една звезда	2	68
Туристически хижи	Една звезда	1	24
Общо места за настаняване		22	550

Хотели и места за настаняване в община Рила, със собствена интернет страница и присъстващи в резервационни системи в интернет:

Комплекс Валдис 2* - местност Жабокрек, Рилски манастир, леглова база от 40 легла в 20 стаи в 6 едноетажни къщички. Ресторантът на комплекс "Валдис" разполага със 60 места на закрито, тераса и лятна градина до реката. Има малък открит басейн.

Хотел - Ресторант Кентавър 2* - гр. Рила - леглова база - 30 легла в 12 стаи. Хотелът се помещава в напълно обновена 200-годишна къща от епохата на българското Възраждане.

Хотел - Ресторант Пчелина 2* - местност Пчелина, Рилски манастир - леглова база - 13 легла в 8 стаи

Хотел-Ресторант - Горски кът 2* - местност Горско стопанство, Рилски манастир /на 5 км. преди Рилски манастир/. Хотелът разполага с 20 помещения за настаняване. Капацитетът на ресторанта е 120 места на закрито и лятна тераса със 100 места.

Хотел Невен 2* - местност Елешница, Рилски манастир - леглова база - 26 легла в 12 стаи. Ресторант - 80 места на закрито и 40 - в лятна градина. Хотелът предлага разходка до Рилски манастир, екскурзии до най-високия язовир на Балканите - язовир "Калин", до Рибни езера, екскурзия по долината на река "Илийна" до местността "12 пост", до гроба на Св. Иван Рилски. Има осигурен високопланински превоз и планински водач.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Хотел Орбита 1* - гр. Рила - леглова база - 100 легла в 48 помещения. Ресторант - 120 места, открит басейн.

Хотел Царев връх 1* - Рилски манастир - на 50 метра от Рилски манастир, настаняване в 50 помещения, разполага с два ресторанта - механа и основен ресторант.

Семеен хотел Магията на Рила - местност Горско стопанство, Рилски манастир /на 6 км. преди Рилски манастир/. Хотелът предлага настаняване в 4 апартамента и 7 двойни стаи. Капацитетът на ресторанта е 70 места.

Къща за гости - Кирилова къща - с. Пастра - разполага с леглова база за 12 души в 4 помещения

Заетостта на хотелската база е много ниска - за 2013 г. е около 5 % средно-годишна заетост. Това се дължи на факта, че средно 95% от всички посетители прекарват в природния парк и Рилски манастир по-малко от един ден, без преспиване. Малко по-пълна заетост има през уикендите от български туристи. Очертава се и ясно изразена сезонност на посещенията - от май до октомври. Във високия сезон заетостта е от около 13-15%.

От данните на таблицата за брой регистрирани нощувки се вижда, че има много слаба тенденция на нарастване на нощувките и то от чуждестранни туристи, докато броят на нощувките от български туристи остава непроменен през последните години. От 2009 г. до 2013 г. броят на нощувките е нараснал с 8%.

Таблица: Брой регистрирани нощувки годишно

Година	Български туристи /бр./	Чуждестранни туристи /бр./	Общо /брой/
2009	6 430	1 944	8 374
2010	6 665	2 908	9 573
2011	6 028	2 084	8 112
2012	6 639	2 388	9 027
2013	6 569	3 446	10 015

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Основната причина за слабата заетост е, че в болшинството от обиколните програми, които се предлагат от български туроператори, посрещаци чуждестранни туристи, се предлага едnodневна екскурзия от София до Рилски манастир, като нощувката е обратно в София. Въпреки по-високите цени на хотелите в София, това се налага от факта, че повечето от чуждестранните групи са от 40-50 души и предпочитат настаняване във високо-категорийни хотели - 4 и 5 звезди. В община Рила на този етап няма такъв хотел, който да покрие тези изисквания. Отделно стои въпросът дали си заслужава такава инвестиция на този етап, когато нощувката ще е само една, тъй като целта на посещение ще е единствено Рилски манастир.

За да има икономическа обосновка построяването на хотели от по-висока категория и с по-голяма леглова база, трябва да се създаде такъв продукт за масов културно-познавателен туризъм на територията на общината, който да може да привлече обиколните чуждестранни групи и да ги задържи в района поне два дена. Съчетанието, което привлича обикновено потребителните на културен туризъм е исторически град + манастир. /Както са Пловдив и Бачковски манастир, Велико Търново, Арбанаси и прилежащите им манастири, Мелник и Роженски манастир/. За да могат да задържат туристите в района би могло освен посещение на Рилски манастир, да се включат и следните посещения - архитектурен комплекс Бабинска махала в гр. Рила /с Килийното училище и църквата Архангел Михаил/, метох Орлица, пещерата-жилище на Иван Рилски и др.

С цел привличане на туристи - български и чуждестранни за по-дълъг престой - през уикендите и едноседмичен, от съществено значение е разширяване на гамата от допълнителни услуги, които да способстват развитието и на другите алтернативни форми на туризма - еко-, селски, планински, приключенски, хоби туризъм и др.

3.2. Заведения за хранене и развлечения

На територията на община Рила функционират 39 заведения за хранене и развлечения с общ капацитет от 3160 места, от които 23 ресторанта 1 и 2 звезди, 2 механи, бистра и закусвални.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

По последни данни от Националния туристически регистър, разпределението на заведенията за хранене в община Рила по категории е следното:

Таблица: Разпределение на местата за настаняване по категории

Вид заведение за хранене и развлечения	Брой	Брой места за сядане	Брой звезди
Ресторанти	11	1166	Една звезда
	12	1270	Две звезди
Механи	2	200	Една звезда
	1	30	Две звезди
Бистро	1	50	Една звезда
Кафе-аперитиви	5	162	Една звезда
	1	75	Две звезди
Кафе-сладкарница	1	25	Две звезди
Туристически бюфет	2	55	Една звезда
Закусвалня	1	42	Една звезда
Бар-клуб	1	60	Една звезда
Павилион	1	25	Една звезда
ОБЩО ЗХР	39	3160	

Заведенията за хранене са съсредоточени предимно покрай пътя за Рилски манастир. Предлагат типична българска национална кухня и специалитетът в почти всички ресторанти е прясна пъстърва от близките живарници.

Заेतостта на заведенията за хранене, въпреки стратегическото разположение, добрата кухня и конкурентните цени е много ниска.

Ресторантите разчитат на посещаемост през седмицата от организирани чуждестранни групи, посещаващи Рилски манастир - предимно за обяд по предварително фиксирано меню /средно около 15 лв. на човек/ и на свободна консумация предимно през уикенда от български туристи.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

С цел увеличаване на посещаемостта, може да се предостави възможност гостите сами да си уловят риба от близките живарници, която след това да им се предложи за обяд.

Включването на повече био- и екологични домашно приготвени продукти - пчелен мед, домашно кисело мляко, различни сладка, домашна баница и др. в менюто, както и кулинарни курсове и участие на гостите в приготвянето на храната, би допринесло за разнообразяване на продукта и за увеличаване на атрактивността на обектите за хранене.

3.3. Обекти за търговско обслужване

В общината има сравнително добре развита търговска мрежа, включваща общо 45 обекта: 26 бр. магазини за хранителни стоки и 19 бр. магазини за промишлени стоки. Магазините са предимно частна собственост. Само 4 бр. от тях са собственост на РПК “Рила” – гр. Рила. Въпреки, че районът е богат на селскостопанска продукция, има предлагане на плодове и зеленчуци местно производство само от двама земеделски производители. Разнообразното предлагане на такава местна продукция би провокирало търсенето от страна на гостите и туристите, посещаващи общината. На няколко места по пътя гр. Рила - Рилски манастир има подвижни маси за продажба на пчелен мед директно от производителя – пчелари със собствени пчелини. В гр. Рила са съсредоточени магазини за хранителни стоки - два минимаркета и магазини за облекло и обувки.

Бензиностанции – на територията на общината има 2 бр. бензиностанции, които се намират в гр. Рила.

Функционира център за монтаж и демонтаж на гуми и смяна на масла на автомобилите.

Услугите за населението са слабо развити. В тази сфера осъществяват дейност – фризьори, шивач и обушар и др.

Съществуващите магазини за сувенири са съсредоточени само в района на Рилския манастир.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3.4. Туристически центрове и информационно обслужване

Туристически информационен център – гр. Рила

През 2003 г. по проект “Красива България” е изграден Туристически информационен център - гр. Рила. Обектът е със застроена площ от 28 кв.м. и се намира в центъра на гр. Рила. Създаден е с цел реклама на предлагания туристически продукт в общината и популяризиране на природните, архитектурните и туристическите обекти в региона. За улеснение на гостите и жителите на гр. Рила са монтирани указателни табели.

Обучителен и информационен център на Природен парк “Рилски манастир”

Центърът се намира в м. Пчелино, на 16 км от гр. Рила, в посока Рилски манастир. В него са подредени постоянни и тематични експозиции, осъществяват се интерактивни приложения в сферата на екологичните практики и опазване на биоразнообразието, провеждат се неформални обучения за опознаване на природата и опазване на околната среда, семинари, работни срещи, екологични стажове. Дирекция на Природен парк “Рилски манастир” предоставя различни услуги и работи за осигуряването на разнообразни възможности за краткотраен отдих и опазване спокойствието на туристите.

3.5. Екопътеки и туристически маршрути

Природен парк “Рилски манастир” е кръстопът на множество пешеходни туристически маршрути с висок интензитет на посещаемост и е предпочитана дестинация за туристите. Тук се намира най-значимият паметник на българската култура и духовност – Рилски манастир. Основан в началото на Х в. от Св.Иван Рилски и до днес манастира е най-желаното място за поклонение и молитва. Туристите пешеходци могат да посетят освен светата Рилска обител и гробът на Св.Иван Рилски, м. Кирилова поляна, Рибните езера, постницата Св. Лука и поречието на река Илийна.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

В парка са наложени определени ограничения и забрани, свързани с ползване на териториите и ресурсите, касаещи брането на билки, плодове и гъби; дърводобив; строителство на туристически обекти и др., които могат да повлияят обектите на защита.

С цел създаване на подходящи условия за почивка и релаксация на посетителите, в парка са изградени 94 кътове за отдых и 45 бр. огнища, поставени са 53 бр. информационни табла, построени са 3 беседки, 2 бр. детски площадки, 4 бр. чешми, мостчета и др. Изграден е орнитоложки център, а от 2011 г. отваря врати информационният и посетителски център на природния парк, находящ се в м. Ягнилото по пътя за Рилски манастир.

Природен парк “Рилски манастир” е втората по посещаемост защитена територия в страната след ПП “Витоша”. Извършените наблюдения показват, че през 2008 г. той е посетен от 1002204 посетители. През територията му преминават девет основни туристически маршрута, които го свързват с Национален парк “Рила” и с другите части на планината.

През парка преминава и Международния туристически маршрут Е-4 – Пиринеи – Алпи – Олимп.

За времето от създаването на парка, са разработени следните тематични образователни маршрути:

Дендрологичен маршрут “Бачкова чешма – Гробът на Св.Иван Рилски”. По него могат да се видят около 35 дървесни и храстови вида. Много от дърветата са на възраст от 150 години, с типични представители на бука, зимния дъб, планински ясен, липа. Храстовата растителност е представена от леска, глог, малина, шипка и др. Маршрутът е маркиран, с умерена трудност и се изминава за 2 ч. и 30 мин. По този маршрут могат да се посетят жилището на Неофит Рилски, църквите “Покров Богородичен”, “Свети евангелист Лука”, както и Гробът на Св.Иван Рилски, пещерата, в която е живял, аязмото и молитвената скала, от където може да се насладите на прекрасната гледка към долината на река Рилска и тъмната елова гора на връх Черней.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Еко-маршрут “Пътека на младия природолюбител”. Началото на маршрута започва от м. Кирилова поляна. Той е маркиран, изминава се за 1 час и е с ниска трудност. Дава възможност да се видят различните видове маркировки в гората, видовете къщички за птици и хранилки за животни, чакалото за наблюдение за животни, табели на лечебни растения с информация кои болести лекуват. Лек, кръгов маршрут за малките любители на природата. Малко преди края на маршрута може да се види защитения дървесен вид – тис, който съществува от ледниковата епоха. Краят на маршрута е табелата на Кирилова поляна. От поляната се виждат забележителните скални масиви “Иглата”, “Злият зъб” и “Белият улей”.

Маршрут “Културно-историческото наследство на Рилски манастир”. Маршрутът включва посещение на най-големия действащ манастир в България, разглеждане на главната църква, старата манастирска кухня /магерницата/, музейните сбирки и уникалната архитектура на вътрешния двор. Под южната стена на манастира, следвайки течението на река Друшлявица в тихо и уединено място е разположен малък ансамбъл, обхващащ гробищната църква “Въведение Богородично” и костницата на манастира, няколко жилищни постройките и манастирското гробище.

Еко-маршрут “В горския дом”. Детски кръгов маршрут, намиращ се в красивата местност Бричи бор-Мандрата. Дължината му е 1 час. Маршрутът е с ниска трудност, започва от местността Бричи бор и завършва при старата мандра – Орнитоложкият център. В специално изградената “класна стая” от природни материали може да отдъхне всеки, децата да поиграят, да научат как да се ориентират в гората и други полезни неща. Изграденият Орнитоложки център дава възможност на всеки да наблюдава с бинокъл различните видове птици, които се срещат в този район. По пътеката има изградени места за отдих, минава през приказни мостчета, поставени са информационни табла за лечебните и застрашени растения в парка.

Ботанически маршрут “Кирилова поляна – Рибни езера”. Началото на маршрута започва в източния край на м. Кирилова поляна, а краят му е Смрадливото езеро. Средно труден – продължителен, изминава се за 5 часа. По маршрута може да се

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

види естественото местообитание на ценния растителен вид Рилски ревен, който е включен в българския и европейски списък на редките и застрашени видове. Около ручеите и потоците се среща рилската иглика. Друг растителен вид по маршрута, който е “защитен вид” е красивата жълта тинтява. Основните дървесни видове в района са ела, смърч и бял бор, а тревната растителност е представена от киселец, равнец, кантарион, омайниче, върбовка и др. От представителите на животинския свят най-често срещани са сойка, сънливец и катерица. На 2128 м. надм. в. е разположено Долното Рибно езеро, с площ от 4,69 ха и максимална дълбочина 8,9 м. То дава началото на река Рилска. Горното Рибно езеро е разположено на 2200 м. надм. в., площта му е 176 дка и същата дълбочина. Оттокът му представлява голям поток, който се влива в Долното Рибно езеро. Между двете Рибни езера, в подножието на Остришки рид се намира хижа Рибни езера /2221 м. надм. в./. По сравнително лека пътека от Рибни езера се стига до Смарадливото езеро, разположено на 2294 м. надм. в. То е най-голямото високопланинско езеро на Балканския полуостров, както по площ /212 дка/, така и по обем.

Ботанически маршрут “Кирилова поляна – Сухото езеро”. Начало – м. Кирилова поляна, край на маршрута – Сухото езеро. Труден, изминава се за 2 часа. По този маршрут може да се види планинския крем. Видът е включен в Червената книга на България като “рядък вид”. Маршрутът преминава през гора, представена от видовете ела, смърч, бял бор, бреза, бук, явор. На 1928 м. надм. в. се намира Сухото езеро с площ 19,5 дка. Езерото няма видим отток, а се оттича подземно. Понякога, в по-сухите летни месеци пресъхва напълно, откъдето идва и името му. Краткият отдых край него ни позволява да разгледаме “естествената градина на парка”, пълна с багри и цветове, и богата на видове. Бреговете на езерото са “жилище” на алпийския тритон, който е защитен вид. Оттук пътеката продължава към местността Кобилино бранище, откъдето има туристически маршрути за Мальовица, Говедарци и Боровец и за Рибни езера и хижа Македония.

Екопътека “Старата железница”. Екомаршрутът е разположен по протежението р. Рилска – бившият маршрут на дековилката /влакето/ за Рилския манастир и е

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

предназначен да обслужва посетителите в заведенията и почивните бази, разположени в районите на м. Елешница и м. Ягнилото. Пътеката се изминава за 2 часа и е с ниска трудност. Живописният мост и прекрасните кътове за отдих, съчетани с лекия маршрут правят пътеката желана за посещение. Тя е интересна със своето разнообразие на дървесни и храстови видове, характерни за природния парк и поречието на река Рилска, както и почти всички представители на фауната. По екопътеката са разположени и оборудвани кътове за отдих, места за палене на огън, пейки, водостоци, внасящи допълнително емоционална наслада на посетителите.

Екопътека “Кръста”. Преди няколко години, по Проект “Под небесата на светците”, финансиран в рамките на Програма ТГС “България – Македония”, бе изградена Екопътека “Кръста”, стигаща до древно тракийското светилище “Кръста”, където се наблюдават археологически следи от древни култови практики – главно фрагментирана керамика от пред-римската и късно-античната епоха. Монументалните естествени скали “Пчелата”, “Конникът” и “Кръста” спират дъха със своето величие. Пътеката представлява кръгов маршрут с места за отдих, изгледни площадки, указателни табели и маркировка, който се изминава за 45 мин. и е с ниско ниво на трудност. Пътеката минава през свещен лековит извор със светена вода, лечебни камъни, сакрализирани билки, мегалитен жертвеник с форма на стъпка, приписвани на християнския светец Иван Рилски. Панорамната гледка към гр. Рила и долината на река Рилска е неописуема. За търсачите на силни усещания е осигурен достъп до самия връх на скалата .

Еко-пътека “Бохемия”. Изградена с доброволния труд на членовете на Туристическо дружество “Рила” и дарения от Община Рила през 2011 г. Намира се близо до параклис “Св. Неделя” и водопада Бохемия. Пътеката започва от дясната страна на шосето за Рилски манастир, срещу скалата “Кръста”, на 1 км от гр. Рила.

Стобски пирамиди. В границите на природния парк се намират и Стобските пирамиди – едни от най-популярните сред туристите скални пирамиди. Стобските пирамиди са разположени над село Стоб, в западния дял на Рила планина. Средната височина на пирамидите е между 7 и 10 м, някои отделни пирамиди достигат височина

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

до 12 м. Те са с разнообразна форма, но повечето са конусовидни и завършват с каменна шапка, наподобявайки гъба. Най-много са пирамидите, които се намират на южния склон на рида. Тук те са по-големи и по-сгъстени. Цветът на скалите варира между жълто и кафяво. През 1964 г. Стобските пирамиди са обявени за природна забележителност.

Добре оформените, обозначени с табели и маркирани маршрути, дават възможност на туристите за изключителни преживявания, свързани с неописуемата природа, изобилие от гори, води, езера, изключителни ландшафти, богати находища на редки и защитени растителни видове, животинско многообразие.

3.6. Основни туристически услуги

В региона са застъпени основните туристически услуги – настаняване и хранене. Средствата за подслон, местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения са категоризирани. Липсва цялостно интегриран туристически продукт. Конкуренетоспособността на предлагания туристически продукт в Община Рила е ниска. Проблем представлява и липсата на квалифицирани туристически кадри.

3.7. Допълнителни туристически услуги

Нивото на допълнителните туристически услуги е ниско. На територията на общината предлагането на услуги като професионален екскурзовод, планински водач, аниматор, транспорт до различни туристически дестинации и др. е на ниско ниво и се предлага спорадично.

В историческия музей в Рилски манастир беседите се водят от екскурзоводи на български и английски език.

В общината се предлагат следите допълнителни услуги, но за тях липсва достатъчно реклама и повсеместно предлагане:

- Обиколка с делтапланер над Рилското корито и Стобските пирамиди с лицензиран пилот

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

- Организиране на рафтинг по река Рилска
- Излет в планината с пикник на открито
- Откриване на Кратун месец на 12 декември всяка година
- Обличане на гостите с народни носии и организиране на тържества
- Разходка в планината по стъпките на Рилските партизани
- Офроуд обиколка по предварително определен маршрут с пикник на открито
- Бране на гъби и билки

4. Демографска структура

4.1. Брой жители на община Рила

Демографският срив, характерен за страната като цяло не отминава и община Рила. За периода 2007–2011 г. населението в общината е намаляло с 9,83%, като особено чувствително населението намалява в с. Падала (над 30%), което е и най- слабо заселеното селище на територията на общината.

Разпределението по брой жители по градове и села по данни от последното преброяване от 2011 г. е показано в долната таблица.

ОБЩИНА РИЛА /ОБЩО/	2888
ГР. РИЛА	2368
С. СМОЧЕВО	220
С. ПАСТРА	232
С. ПАДАЛА	29
Н.М. РИЛСКИ МАНАСТИР	39

4.2. Възрастова, етническа структура, образователно равнище

Възрастова структура

Друга трайна тенденция, която се наблюдава е намаляването на населението в трудоспособна възраст, което променя и структурното разпределение на възрастовите

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

групи: намалява относителният дял на младежите и се увеличава този на по-възрастното население. Влошаването на възрастовата структура на населението рефлектира и върху размера и качеството на трудовите ресурси.

Населението в трудоспособна възраст е 1796 души, което представлява 62% от общия брой на живеещите в общината. В пенсионна възраст са 837 души или 29% от населението на общината. Най-малко са децата до 15 г. възраст, които съставляват само 8,8 % от цялото население на общината.

Община Рила Населено място	Общо	Възрастови групи		
		0-15	15-65	65+
Община Рила	2888	255	1796	837
гр. Рила	2368	243	1530	595
Рилски манастир	39	1	34	4
с. Падала	29	-	9	19
с. Пастра	232	9	163	60
с. Смочево	220	1	60	159

По отношение на възрастовата структура на населението, се запазва тенденцията в трудоспособна възраст да преобладава броя на мъжете, а в нетрудоспособна възраст – този на жените.

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12.2013 Г. ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ						
Община	Общо в градовете			Общо в селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Рила	2 755	1 352	1 403	423	210	213

На базата на демографското състояние се очертават следните демографски проблеми:

- общо застаряване на населението;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

- спад на раждаемостта;
- отрицателен естествен прираст;
- миграция на млади хора към по-големи градове в страната или към други държави.

Причините са комплексни, но най-голяма е тежестта на факторите:

- недостиг на работни места;
- ограничена възможност за реализация;
- сезонна заетост;
- ниско заплащане на труда.

Етническа структура

Етническата структура на Община Рила е с преобладаващо българско население. По неофициални данни в гр. Рила живеят около 200 роми, които се определят като българи.

Образователно равнище

По данни на НСИ от последното преброяване през 2011 г., делът на жителите с висше образование е едва 12%, докато тези със средно и основно образование са съответно 45% и 29%.

4.3. Трудова заетост и безработица

Традиционно безработицата в Община Рила е с нива под средните за страната. Това обстоятелство се предопределя от малкия брой живеещи на територията и от още по-малкия дял на трудоспособното население. По данни на регионалната служба по заетостта – гр. Благоевград, която поддържа данни и за област Кюстендил, равнището на безработица в Община Рила към 31.05.2012 г. възлиза на 11,2% - на второ място с най-ниска безработица в областта след община Бобов дол, която е с показател от 8,9%.

Към настоящия момент на територията на Община Рила продължава да се регистрира спад на икономически активното население, поради емиграционни и

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

миграционни процеси. Намалява и разкриването на нови работни места, свиване на дейността на фирмите и ориентирани към изцяло сезонна заетост на заетите в сферата на туризма.

5. Инфраструктура и обществени услуги

5.1. Пътна инфраструктура, транспорт

Пътища

В транспортно-комуникационно отношение общинският център – гр. Рила, има бърз и лесен достъп до ключови икономически центрове в страната, както следва:

- 100 км. от гр. София;
- 65 км. от областния център, гр. Кюстендил
- 20 км. от гр. Благоевград
- 10 км. от първокласния европейски път Е79.

Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. В общината липсват пътища от първи и втори клас.

Пътната мрежа на територията на общината е с обща дължина 65.8 км.

Третокласната пътна мрежа е с обща дължина 45 км и включва:

Третокласен път III-107, Рила - Рилски манастир - Кирилова поляна, с дължина 32 км;

Третокласен път III-1038, Дупница – Смочево – Рила - Благоевград, с дължина 13 км;

Четвъртокласната пътна мрежа е с обща дължина 7.8 км и включва:

Четвъртокласен път IV-10717, Рила - Рилски манастир - Падала, с дължина 5.8 км;

Четвъртокласен път IV-10716, Рила – Стоб – Пороминово – Бараково - /Дупница - Благоевград/, с дължина 2 км.

За да се подобри достъпа да населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата гр. Рила - с. Падала, гр. Рила - с. Смочево, гр. Рила - Рилски манастир. Предвижда се (през 2014 г.) рехабилитация на Път III-107 в границите на

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

общината с обща дължина от 29.5 км и на Път IV-10717- гр. Рила - н.м. Рилски манастир - с. Падала с обща дължина от 6 км. На територията на общината няма общински пътища без трайна настилка.

Техническото състояние на улична мрежа в селищата на общината е в незадоволително състояние. По-голяма част от улиците в гр. Рила са асфалтирани, но се нуждаят от рехабилитация. В останалите селища на общината не всички улици са асфалтирани. Липсва изградена подземна инфраструктура. Основната улична мрежа в гр. Рила ще се нуждае от пълна реконструкция и рехабилитация след изпълнението на проекта за цялостна реконструкция на ВиК мрежата. Сходна потребност ще има и с. Смочево след изпълнението на проекта за цялостно изграждане на канализационната мрежа и ПСОВ. В село Пастра съществува необходимост от реконструкция и рехабилитация на ул. „Долен път“.

На територията на общината няма изградена железопътна мрежа.

Транспорт

В обхвата на територията на общината има само междуградски пътнически транспорт. Той се осъществява от общинска фирма “Транс-Рилец” ЕООД и частно сдружение “Рила-Експрес-2000”, гр. Рила.

Общият брой заети лица във фирма “Транс-Рилец” ЕООД е 20, а в Сдружение “Рила Експрес” – 4 броя. Предстои провеждането на конкурс за отдаване на линиите по утвърдени транспортни схеми на територията на Общината.

Общината осъществява транспортни връзки с гр. София и общините Дупница, Благоевград и Кочериново.

5.2. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Водоснабдяването на община Рила се осъществява от повърхностни речни водоизточници. Има изградени довеждащи водопроводи до всички населени места. Водата за гр. Рила не се пречиства механично, а се извършва само хлориране.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Необходимо е да се изгради пречиствателна станция за питейни води. От разпределителната шахта посредством два водопровода /съществуващ и новоизграден/ се подава вода и за гр. Кочериново. В с. Падала водопроводната мрежа е новоизградена. Основната причина за влошеното водоподаване на територията на общината е, че разпределителна водопроводна мрежа е амортизирана. Всички населени места на територията на Община Рила се нуждаят от реконструкция и рехабилитация на съществуващите водопроводи и съоръжения.

С цел подобряване водоснабдяването е необходимо изготвяне на инвестиционни проекти за допълнително водоснабдяване на населените места. С оглед повишаване качеството на питейната вода, е наложително изграждане на ПСПВ и други малки пречиствателни съоръжения.

Канализация

Канализационната мрежа на общината е в незадоволително състояние. От населените места в общината само гр. Рила има частично изградена вътрешна канализационна мрежа, която не отговаря на строителните правила и норми. Селата Пастра, Смочево и Падала нямат изградена канализационна мрежа. Съществен замърсител на р. „Рилска” са битово-отпадните води на с. Пастра и гр. Рила поради факта, че голяма част от отпадните води на гр. Рила са включени в напоителен канал, минаващ по главната улица на града и използван за напояване на земеделски земи, разположени западно от града.

Изграден е канализационен колектор. Общината успешно е реализирала проект по Оперативна програма „Околна Среда” за извършване на технически дейности за реконструкция и доизграждане на ВиК инфраструктура в гр. Рила, като се очаква да бъде финансиран по същата програма и фактическия проект за реконструкция и доизграждане на водопроводната и канализационна мрежа в гр. Рила и изграждането на ПСОВ в гр. Рила. Този проект, съчетан с подобряването на степента на изграденост на канализационните мрежи като цяло ще подобри опазването на водните ресурси и почвите от замърсяване, което в голяма степен е свързано със системите за събиране,

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

отвеждане и пречистване на отпадъчните води. Към настоящия момент общината изпълнява и проект за цялостно изграждане на битова и дъждовна канализация и ПСОВ за с. Смочево, финансиран по ПРСР. В допълнение на това е и инвестиционното намерение на местната власт за изграждане на локално пречиствателно съоръжение за отпадни води на територията на н.м. „Рилски манастир”.

5.3. Сметосъбиране

На територията на Община Рила съществува едно депо за твърди битови отпадъци, разположено в м. „Момена“, на 1,5 км южно от гр. Рила. То е разположено на площ от 6 500 кв.м. Община Рила извършва дейностите, свързани с управление на отпадъците – събиране и извозване на битовите отпадъци, поддържане на депото в м. „Момена”.

На територията на община Рила е въведено разделно събиране на отпадъци от опаковки, осъществявано от “ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ” АД. Извозването се извършва с техника на “Феникс-Дупница” ООД, гр. Дупница.

С цел обхващане в системата за разделно събиране, на търговските обекти по туристически маршрут гр. Рила – Рилски манастир са доставени 18 бр. цветни метални контейнери. На територията на н.м. Рилски манастир са разпределени 12 бр. цветни метални контейнери. В град Рила има поставени 27 бр. цветни контейнери.

Опазването на околната среда от замърсяване с отпадъци е жизненоважно за населението на общината.

5.4. Околна среда

Община Рила е чиста в екологично отношение, с добре запазена екосистема и биоравновесие.

На територията на общината не са налице сериозни и потенциални опасности, свързани с трайно увреждане на околната среда. Няма регистрирано замърсяване на почвите с вредни вещества.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Не са регистрирани вредни лъчения, шум и вибрации.

Не съществуват промишлени предприятия, които да отделят вредни емисии в атмосферния въздух и опасни промишлени отпадъци.

Все пак съществуват някои рискови фактори, които увреждат частично компонентите на околната среда. Те могат да се обобщят, както следва:

- Съществен замърсител на р. „Рилска” са битово-отпадните води на с. Пастра и гр. Рила, тъй като голяма част от отпадните води на гр. Рила са включени в напоителен канал, минаващ по главната улица на града и използван за напояване на земеделски земи, разположени западно от града.
- Липсата на канализационни мрежи в населените места - с. Падала, с. Пастра и с. Смочево;
- Масовото използване на твърдо гориво за отопление през есенно-зимния период, както и запалването на съдържанието на контейнерите за битови отпадъци;
- Горски пожари.

5.5. Обществени озеленени площи

Публичните пространства в Община Рила са застъпени от площад „Възраждане“ (гр. Рила), площадите на останалите населени места, както и околните пространства на общинските административни и културни сгради. От 2012 г. се изпълнява проект за реновиране на централната градска част и подмяна на околните тротоарни настилки на главните административни сгради в гр. Рила. В града липсва парково пространство, но е налице важен фактор - преминаването на р. „Рилска”. В последващите години е възможно да бъде изграден крайречен парк, за нуждите на населението и гостуващите на територията на общината. Към 2012 г. на територията на гр. Рила не съществува пазар. Бъдещото изграждане на съответното съоръжение ще допринесе за по доброто обслужване и подобряване на социализацията между населението на общината. Обзавеждането на публичните пространства е недостатъчно. Необходимо е допълнително поставяне на кошове, пейки, чешми и др.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Съществуващите детски площадки са крайно недостатъчни за задоволяване на нуждите на населението. Необходимо е изграждане на допълнителни в гр. Рила и в останалите населени места на територията на общината. Градът е разположен на ключово място по пътя към световно известна туристическа дестинация. Това е предпоставка за увеличаване на велосипедното движение, което е факт на европейско ниво сред туристите. В последващите години е необходимо изграждане на велосипедни алеи на територията на общината с цел улесняване на движението.

На цялата територия на общината е необходимо възстановяване и допълване на отделни благоустройствени елементи – стълбища, рампи, пътеки с цел осигуряване на достъпна среда за всички жители и посетители, като най-спешно следва да се осигурят равни възможности за физически достъп до обществените сгради на територията на селищата в общината.

5.6. Енергийна инфраструктура

Електропреносната мрежа в Община Рила е сравнително добре развита. Всички населени места са електрифицирани. Като цяло техническото състояние на електроснабдителните мрежи и съоръжения е сравнително добро. Съществуват обаче райони, в които електропреносната мрежа не може да поеме допълнителна консумация и това затруднява крайните потребители. Осигуреното улично осветление е недостатъчно. В общината няма изпълнени проекти за енергийна ефективност. Уличното осветление, както и отоплителните инсталации в обществените сгради са остарели и са причина за високите експлоатационни разходи.

5.7. Съобщителна инфраструктура и пощенски услуги

Телефонизирани са всички населени места от общината и са свързани с националната съобщителна система. Обслужването става чрез цифрова телефонна централа.

Мобилните оператори имат покритие на територията на общината.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Пощенските станции са три: в гр. Рила, с. Смочево и н.м. Рилски манастир.

На територията на гр. Рила има осигурен Интернет достъп.

Въвеждането на цифрови технологии и модернизацията на националната съобщителна система предполага действия от страна на местните и национални органи в посока осигуряване на широколентов достъп до интернет.

5.8. Здравно обслужване и социални грижи

Здравното обслужване на населението в Община Рила се осъществява от филиал за спешна медицинска помощ, гр. Рила и 1 бр. аптека. На територията на общината осъществяват практика 3 общопрактикуващи лекари и 2 стоматологични практики. Организирана е специализирана медицинска помощ за населението от общината, която се осъществява от специалисти от МЦ „Панацея 2000” ЕООД, гр. Дупница. В гр. Рила функционира Филиал за спешна медицинска помощ, а към него има целогодишно изнесено работно място в н.м. „Рилски манастир”.

Социалното подпомагане на населението на община Рила се осъществява от Отдел ”Социална закрила” гр. Рила към Дирекция „Социално подпомагане” гр. Бобошево. В него са ситуирани Отдел ”Закрила на детето” и Сектор ”ХУСУ”.

5.9. Образователна структура

В общината функционират едно общинско училище – СОУ „Ав. Попстоянов” и една общинска детска градина – ОДЗ „Д-р Тодора Миладинова”.

В прогимназиален етап на Средното общообразователно училище има паралелки с разширено изучаване на хореография, а в гимназиален етап от 2003/2004 учебна година се осъществява прием по профил “Технологичен”, вариант “Туризм”.

СОУ разполага с 1 компютърен кабинет с 16 бр. компютри. ОДЗ разполага с една компютърна конфигурация. Нивото на ИТ е ниско.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

По-голяма част от педагогическия персонал е с висше образование, но без ПКС. В СОУ се изучават 2 чужди езика-английски и руски език. Поради проблем с осигуряване на правоспособен учител качеството на обучение по английски език е ниско.

В Обединеното детско заведение дейността е организирана в 1 яслена група, 4 групи – детска градина, в т. ч. 1 подготвителна група за децата, на които предстои постъпване в първи клас.

Броят на паралелките и учениците в отделните етапи на обучение в ОУ (33) „Ав. Попстоянов” намалява за периода 2021/2002 – 2007/2008, като общият брой на паралелките във всички етапи се редуцира от 17 на 10, а броят на учениците – от 328 на 170. Училището е преобразувано от СОУ в ОУ през 2010 г.

Материалната база в ОУ и ОДЗ е в недобро техническо състояние за осъществяване на образователно-възпитателен процес и се нуждае от осъвременяване. Физкултурният салон и спортната площадка са в лошо техническо състояние. Липсата на парна и отоплителна инсталация съобразена със съвременните изисквания е причина за високия разход на гориво през отоплителния сезон, както и за осигуряване на безопасни условия за обучение, възпитание и труд.

Изводи: Един от основните приоритети на общината е съхранение и развитие на човешките ресурси. Качеството на човешкия ресурс се основава на добро образование, благоприятна жизнена среда, повишаване на квалификацията.

Необходимо е подобряване на МТБ в образованието чрез ремонтване на сградата на ОУ и ОДЗ, чрез изпълнение на проекти за топлотехническа ефективност и ремонт на отоплителните инсталации, което ще гарантира благоприятна среда за обучение и възпитание на децата и учениците и ще осигури намаляване разходите за издръжка в сектора.

За да се гарантира качествен образователно-възпитателен процес е необходимо осъвременяване на базата, въвеждане на съвременни информационни технологии, осигуряване качествено чуждоезиково обучение, квалификация на педагогическия персонал. В по-дългосрочен аспект трябва да се предприемат мерки за осигуряване на

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

професионално образование, отговарящо на пазарните изисквания и осигуряващо добре подготвени кадри на пазара на труда. Необходими са също така действия за насърчаване обучението за възрастни, подкрепа на професионалното образование с цел предлагане на конкурентоспособни кадри на пазара на труда.

5.10. Спортна инфраструктура

В гр. Рила има изграден стадион със спортна зала, който е в крайно лошо състояние. Има изградени детски спортни площадки в гр. Рила и с. Пастра. На територията на общината няма изградени други спортни съоръжения.

Липсват масови спортни прояви, с изключение на провеждания ежегодно общоградски турнир по футбол. През 2007 г. са регистрирани Спортен клуб „Мусала 2007” и Футболен клуб „Мусала 2007”.

Извод: Необходимо е изграждането на нови спортни площадки за всички възрасти, които да бъдат използвани свободно. Препоръчително е да бъдат за различни видове спорт за да може да се заинтригува максимален брой от населението. Необходимо е изграждане на спортни съоръжения и за хора с различен вид увреждания, за да се спомогне тяхното физическо развитие и по-добрата социализация.

5.11. Културна инфраструктура

На територията на общината са регистрирани и осъществяват дейност три читалища: ОНЧ “Хр. Ботев” в град Рила, читалище “Хр. Ботев” в с. Смочево и читалище “Гео Милев” в с. Пастра.

ОНЧ ”Христо Ботев”, гр. Рила. Читалището е създадено през 1898 година от учители и духовно богати рилчани и носи името на Аверкий Попстоянов. По-късно е преименувано на Неофит Рилски, а от 1948 г. негов патрон е Христо Ботев. През 1956 г. е обявено за образцово. Материална база:

- Собственост на читалище “Хр.Ботев”, гр. Рила – двуетажна сграда с прилежащ терен, строена през 1930-1934 г. В нея се помещава музейна сбирка.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

- Читалището се помещава в част от сграда – общинска собственост /Културен дом/, предоставена му за безвъзмездно ползване с Решение №126/21.09.2000 г. на Общински съвет, град Рила.

Още от създаването си, читалището развива библиотечна дейност. Към настоящия момент то разполага с добре уредена библиотека със специализирани отдели.

Основна читалищна дейност е художествената самодейност. Художествените състави при читалището са:

- Състав за стари градски песни, създаден през 2000 г. , с участия в:
- Детски танцов състав
- Детска вокална група – народни песни
- Художествено слово/кръжок

Съставите участват в организирани културни мероприятия – читалищни и общински.

Читалище “Христо Ботев”, с. Смочево. Читалището е създадено през 1918 г. и носи името “Мърфи”, на американския посланик у нас по това време. След 1949 г. е преименувано на “Христо Ботев”. Читалището ползва помещение /70 кв.м./ в сграда – Културен дом – общинска собственост и кинозал с 200 места. Разполага с читалищна библиотека. Няма специализирани отдели.

Има един Художествен колектив – женска група за изпълнение на автентични фолклорни песни, с участия – в регионални и национални събори за автентичен фолклор.

Читалище “Гео Милев”, с. Пастра. Читалището е създадено през 1927 година. Помещението, с което разполага читалището се намира в сграда – общинска собственост. В него се помещават читалня и библиотека.

В община Рила ежегодно се изготвя Календар на културните събития, включващ бележити дати и годишнини, традиционни народни празници, културни мероприятия. Те са свързани с живота на хората и удовлетворяват потребностите им от духовно общуване и развитие.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Честват се народните празници Коледа, Йордановден, Бабин ден, Трифон Зарезан, Великден, Гергьовден, “Свети Дух”.

Празнуването на селищният събор на град Рила - ”Свети Дух” вече е традиция. В традиция се превърна и фолклорен фестивал в с. Смочево.

Селищен събор имат и селата: Смочево, Пастра и Падала. Организирант се тържества за 1-ви март – Ден на самодееца и ден на мартеницата, Трети март, Осми март, 24 май, 22 април – Ден на Земята, Седмицата на гората, 1 юни, 2 юни, 1 ноември.

5.12. Административно и финансово-кредитно обслужване

Административно обслужване

Административният център на община Рила е едноименния град.

В състава на общината са включени две населени места със статут на кметства – с. Пастра и с. Смочево и две – с назначени кметски заместници – с. Падала и населено място Рилски манастир.

Броят на служителите в общинска администрация е 35, като по-голяма част от тях са с висше образование.

Общинската администрация разполага със собствена компютърна мрежа към която са включени 32 компютъра и телефонна централа. Има осигурен интернет- достъп.

Администрацията е оборудвана с компютърна техника и периферни устройства, копирна техника и скенери. Обезпечена е с програмни продукти за „Счетоводство”, ”Туризм”, ”Местни данъци и такси”, „Деловодство” и др.

В общинска администрация се предоставя обслужване „на едно гише”.

От началото на 2005 г. съгласно разпоредбите на ЗМДТ, общинска администрация извършва събирането на местните данъци и такси.

Няма възможност за прием на услуги по електронен път за извършване на електронни справки за граждани и бизнеса.

Общинската администрация цели да отговори на нуждите на обществото за предоставяне на качествени и леснодостъпни административни услуги. Предлагащото на услуги по електронен път ще създаде удобство за гражданите и

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

бизнеса, намаляване на разходите по извършване на услугите, увеличаване на ефективността.

Финансово-кредитно обслужване

Финансовите услуги на територията на общината се извършват от клоновете на “БАНКА ДСК” и “СИ БАНКА” АД в гр. Рила.

Безопасност

На територията на община Рила функционират Районно управление “Полиция” гр. Рила и Районно управление “Пожарна безопасност и спасение” гр. Рила. Липсва изградено звено “Планинска спасителна служба”. При необходимост се ползват услугите на ПСС в гр. Дупница и Благоевград.

5.13. Неправителствени организации

На територията на Община Рила има регистрирани и създадени няколко сдружения с нестопанска цел, осъществяващи различни по вид дейности:

1. Туристическо дружество “Рила”, гр. Рила, с предмет на дейност -туризъм.
2. Сдружение”Гражданско общество”, гр. Рила, с предмет на дейност – образование, култура и социални дейности.
3. Сдружение с нестопанска цел ”Инициативи за природа, култура, туризъм”, гр. Рила, с предмет на дейност – туризъм и екология.
4. Туристическо дружество „Иван Рилски 2005”- основна дейност- туризъм

Изводи: Подобряването и развитието на базисната инфраструктура е задължителна предпоставка за създаване условия за бъдещи инвестиции и осигуряване благоприятна жизнена среда на населението и посетителите на общината. С цел балансирано териториално развитие трябва да се подобрява и развива базисната инфраструктура не само в административния център на общината, но и във всички населени места.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

За да се подобри достъпа да населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата гр. Рила-с. Падала, гр. Рила- с. Смочево, гр. Рила- Рилски манастир, както и да се изгради пътя Рила-с.Стоб.

С цел благоустрояване трябва да се извърши реконструкция на вътрешната улична мрежа и преносните проводни на техническата инфраструктура във всички населени места на общината.

В енергийния сектор е наложителна подмяната на уличното осветление с енергоспестяващи мощности. Перспективно е изграждането на хидроцентрали на основата на публично – частно партньорство.

С цел подобряване водоснабдяването е необходимо изготвяне на инвестиционни проекти за допълнително водоснабдяване на населените места, които ще осигурят възможност за финансиране от европейски и други донорски програми.

Една от силните страни на Община Рила е чистата околна среда и липсата на замърсяващи производства. В това отношение е наложително изграждане на ПСПВ, с. Пастра и други малки пречиствателни съоръжения с цел повишаване качеството на питейната вода. Изграждането на Канализационен колектор и вътрешна канализационна мрежа ще ограничи замърсяването на р. Рилска и почвите.

С цел повишаване на екологичната култура на населението е необходимо сътрудничество и партньорство с екологичните организации и ДПП „Р. Манастир” за изпълнение на инициативи и мероприятия за опазване на околната среда.

По отношение на съобщителната инфраструктура е необходимо да се предвиди развитие на съобщителната система чрез внедряване на съвременни системи и технологии.

6. Икономическа структура

6.1. Промисленост и енергетика

Като типично селски район, икономиката на Община Рила се поддържа от два сектора – земеделие и туризъм. Индустрията в общината е специализирана в

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

направлението на леката промишленост /текстилна/. Водещо място в икономиката заемат:

- “Рила Текс” ООД, която произвежда текстилна продукция за реализация на германския пазар. Работната ръка е предимно от жени – шивачки. Тук няма възрастови ограничения за работещите, които са 130 души. Предприятието не замърсява околната среда. Това е фирма, трайно настанила са в гр. Рила.
- БАД “Гранитоид” АД – през 2002 г. дружеството получава лиценз за производство на електрическа енергия от ВЕЦ за период от 20 години, като обекти на лиценза са ВЕЦ “Рила” с 9,9 МВт и ВЕЦ “Пастра” с 5,5 МВт – компоненти на каскада “Рила”. Язовирът от който се захранват ВЕЦ-овете е “Калин”, с кота на преливника 2 394 м.
- “Рила СНМ” ООД – правоприменник на цех “Рила” от Кремиковци АД, гр. София, закупен чрез конкурс през 1999 г. Фирмата е специализирана в проектиране и производство на метални изделия: контейнери за битови и строителни отпадъци, кофи за смет, паркови кошчета, метални врати, декоративни огради.

Налице е и немалък инвестиционен интерес за изграждане на ветрогенератори и соларен парк на територията на общината, което характеризира част от нейния стопански профил като атрактивен и подходящ за развитие на енергийния сектор в направлението му за възобновяеми енергийни източници (ВЕИ).

6.2. Транспорт и търговия

- “Рила Експрес” ООД – фирмата, извършваща транспортни превози от, в рамките на и към Община Рила. Направленията Рила-Благоевград и Рила-Рилски манастир са с най-голяма интензивност на пътувания на туристи, особено чужденци. Не буди изненада натовареността на пътуванията по посока Рилски манастир. Светата обител е най-големият “актив” на територията, около който гравитира развитието на туризма.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- РПК “Рила” – кооперацията има предмет на дейност търговия на едро и дребно с всякакъв вид стоки. На територията на общината тя стопанисва 4 бр. смесени магазини.

6.3. Селско стопанство

Под влияние на природните дадености, Община Рила се развива като селскостопански район. Обработваемата земя е в размер на 21 600 дка, включваща: ниви – 4 907 дка; овощни градини – 54 дка; лозя – 491 дка; ливади – 2 850 дка. Най-голям дял имат пасищата и мерите – 12 717 дка. Благоприятните климатични и природни условия предопределят отглеждането на зърнени и фуражни култури, плодове и зеленчуци.

На територията на общината няма регистрирани земеделски кооперации. Структуроопределящи производства на селскостопански култури са овощните градини и лозята.

Лозя се отглеждат в с. Смочево, където е застъпено производството на вино с марката “Меди валеи”.

В последните години се наблюдава засилване на интереса към пчеларството. Нарастващ е броя на пчеларите и регистрираните пчелини. Медът, произвеждан от местните пчелари е с най-висок коефициент за качество и чистота.

С цел запазване на местни български породи, в района се развъждат и отглеждат каракачански коне и кучета. Първото стопанство, което адаптира несвойствени животни за района – биволите, е “Рила ферм” ООД, които отглеждат тези животни за производство на мляко и сирене.

6.4. Хранително-вкусова промишленост и вино-производство.

Винарски комплекс “Меди валеи” в с. Смочево – разполага с 420 дка собствени лозови масиви, засадени със сортовете Шардоне, Траминер, Мерло, Каберне Совиньон. Предприятието осигурява работа на 19 лица на постоянен трудов договор, като наема

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

работна ръка сезонно за обработката на лозята без пръскане и ороне, които са механизирани. Фирмата има намерение да навлезе на пазара на туристическите услуги чрез развиване на пакет от такива в сферата на винения туризъм.

Традициите във винопроизводството в региона са добра предпоставка за развитие на винен туризъм. Могат да се разработят вино-турове с дегустации на вина и местна кухня и посещение на лозовите масиви и мандри с демонстрации на квасене на кисело мляко, правене на баници и др.

6.5. Инвестиционна активност

Привличането и задържането на външни инвеститори (вътрешни такива отсъстват поради ниското ниво на доходи за общината) в сфери, определени като приоритетни за местното развитие на Община Рила, не би могло да се осъществи без реалната намеса и подкрепа на общинската администрация. Такава подкрепа обаче често изисква финансов ресурс, който за малка община като Рила е непосилен. Алтернатива в осигуряването на общинска подкрепа за реализацията на частни инвестиционни намерения може да се търси чрез схемата на публично-частни партньорства.

6.6. Туризъм

На територията на община Рила се намира световноизвестния духовен, исторически и културен паметник Рилски манастир, който е определящ фактор за развитието на туризма в региона. Рилският манастир от една страна се явява като основен (единствен) туристически обект, около който се развива местния туризъм и икономика като цяло, но от друга, поради неразвита друга местна туристическа инфраструктура (разнообразни услуги и продукти), с Рилския манастир на практика се изчерпва туристическата привлекателност и така територията на Община Рила (иначе богата на природни и антропогенни ресурси,) остава непозната за масовия турист. Във връзка с това може да се каже, че Рилският манастир колкото помага, толкова и „затруднява” благоприятното развитие на сектора.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Това се дължи най-вече на факта, че около 95% от посещенията на Природен парк Рилски манастир са краткосрочни, в рамките на един ден, което определя много слабата заетост на легловата база.

Ресторантьорският бизнес също отбелязва изключително слаба заетост, дори по време на традиционни годишни и национални празници.

Развитието на туризма се характеризира с изразена сезонност /м. май-м. октомври/ и териториална съсредоточеност - в Рилски Манастир и прилежащия му район. Туристическите посещения са предимно от организирани чуждестранни туристи и индивидуални български туристи предимно през уикенда и по време на национални празници.

Не се използва достатъчно туристическият потенциал на антропогенните и природни дадености на територията на общината. Основни видове туризъм, застъпени в района са поклоннически и културен. Слабо развит е еко туризмът, детският туризъм, планинският туризъм. Няма развитие и други видове туризъм, като например селски и зимен.

Друг кръг от причини, които забавят развитието на сектора в общината е проблемът, съществуващ също и на национално ниво, с отсъствието на подготвени и мотивирани кадри. Липсват местни специалисти в туризма, мениджъри, както и екскурзоводи, инструктори и планински водачи, аниматори и треньори по екстремни спортове (делтапланеризъм, скално катерене) или форми на спорт и развлечения като вело и мото преходи, за които има отлични условия за реализация на територията на туристическия комплекс на Община Рила.

Развитието на отрасъла туризъм се основава на многообразието на ресурсите, предизвикващи развитието на туристически активности. На територията на общината освен Рилския манастир, има и други защитени територии, природни забележителности и културно-исторически паметници. Запазената природа, археологическите, културно-историческите и религиозни паметници, редките растителни и животински видове, предоставят възможност за научни изследвания и развитие на устойчив алтернативен

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

туризъм - екотуризъм, приключенски туризъм, културно-познавателен и поклоннически туризъм.

Културно-познавателният туризъм представлява предпоставка и начална стъпка за развитието и на селски туризъм. Така, наличните ресурси създават условия за формиране и предлагане на по-разнообразен туристически продукт. Някои от посочените видове могат да се развиват целогодишно.

Изводи: Разнообразяването на туристическия продукт, може да се постигне чрез разработване и на другите видове алтернативен туризъм - еко-, селски, приключенски и хоби туризъм и разширяване на предлагането на допълнителните услуги, които да способстват за удължаване на престоя на туристите и привличане на нови пазарни сегменти, преодоляване на сезонната диспропорция и създаване на условия за устойчиво и пълноценно използване на наличните туристически ресурси. Това не само ще рефлектира върху по-дългото задържане на туристическия поток на територията на общината (не просто обиколка на Рилския манастир и обратно), а и ще генерира по-високи приходи за местното население и оттук цялостно подобряване стандарта на живот. Необходимо е да се започне предоставянето на съвременни и атрактивни туристически продукти и услуги, съобразно целевите групи туристи и целите, които местната туристическа общност си поставя. За целта следва да се заделят ресурси и се насочат усилията на администрацията към рекламно-информационните кампании за популяризиране на туристическия продукт.

В подкрепа на възможностите за диверсификация на основния туристически продукт се явяват редица антропогенни ресурси на територията, които обаче продължават да стоят в периферията на местната туристическа индустрия, въпреки връзката на някои от тях с Рилския манастир чрез фигурата на Св. Иван Рилски. Най-общо казано, това са ресурси и артефакти от областта на културно-историческото наследство (КИН).

За разлика от други общини, Рила притежава преимуществената възможност да развива тематично ориентиран туризъм, чиято форма набира все по-голяма популярност, обединен около фигурата на Св. Иван Рилски. Услугите и продуктите с

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

марката „Св. Иван Рилски” (които все още липсват), предлагани чрез съвременни маркетингови стратегии и практики, биха допълнили, разнообразили и разширили функцията на Рилския манастир като единствен туристически генератор на местно социално-икономическото развитие в две основни направления: 1) увеличаване броя на туристите, посещаващи територията, като контра-тенденция на намаляващия общ туристически поток към страната, и 2) намаляване броя на едnodневните туристи в полза на продължително пребиваващите.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

III. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. Развитие на туризма в световен мащаб

В началото на 21-ви век туризмът е водеща индустрия в много страни и е обект на непрекъснато разширяване и диверсификация, което го превръща в един от най-бързо развиващите се икономически сектори в световен мащаб по отношение на валутни приходи и работни места. Международният туризъм е най-големият източник на приходи от износ и същевременно най-важният фактор в платежните баланси на повечето национални икономики в света. Той стимулира инвестициите в инфраструктурата, осигурява приходи в държавните и общински бюджети, разкрива нови работни места, създава приятелски межкултурни връзки и като цяло допринася за подобряване на условията на живот на местното население.

По данни на Световната организация по туризъм (СОТ) през 2012 г. туристите в световен мащаб са надхвърлили рекордните 1 млрд., достигайки 1,035 млрд. души и реализирайки устойчив ръст от 4%. Независимо от продължаващите икономически предизвикателства в Европа и света, прогнозите на СОТ са за запазване на тенденцията на увеличаване на броя на пътуванията с цел туризъм в света с подобни темпове. В дългосрочен план очакванията са за средногодишен ръст на туристите в света в порядъка на 3.8% за периода до 2020 г. Очакванията са туристическите пътувания в световен мащаб да достигнат 1.4 млрд. през 2020 г.

Прогнозите за Европа са за средногодишен ръст на привлечените туристи от 2.7% за периода 2014-2020 г. За Централна и Източна Европа очакванията са за по-високи темпове на растеж от средните за Европа, съответно 3.7% за периода 2014-2020 г. В съответствие с тези прогнози през 2020 г. Европа ще привлече 620 млн. туристи и ще има пазарен дял от 46% от световните туристи. Пазарният дял на Централна и Източна Европа през 2020 г. ще бъде 10.1%.

Туризмът е и важен източник на приходи. Той осигурява над 9 % от световния брутен вътрешен продукт, като прогнозите са за годишен ръст от 4.3% до 2020 г. Приносът на туристическата индустрия в световния БВП през 2012 г. е 6 630.4 млрд.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

щ.д, като прогнозите са през 2020 г. туристическата индустрия да осигурява 10 507.1 млрд. щ.д.

Туризмът стимулира развитието на други свързани с него отрасли на икономиката, и по-конкретно на търговията, транспорта, съобщенията, селското стопанство, производството на стоки за бита и др. Наред с високия си икономически потенциал, той играе и важна социална роля, оказвайки значително влияние върху заетостта на населението. В него са ангажирани 261 млн. души или 8.7 % от общата работна сила по света. Очаква се броят на заетите в туристическата индустрия в света да нараства средно с 2.4% годишно и през 2020 г. да достигне 337 млн. или 9.9% от общата заетост.

2. Тенденции в развитието на туризма в България

По данни на Световната организация по туризъм очакванията са за средногодишен ръст на международните туристически пътувания до 2020 г. от 3.1%. Тъй като прогнозите са за нарастване на интереса на пътуващите към по-малко известни дестинации в Източна Европа и в случай, че България успее да разработи нужните туристически продукти и се възползва от тези тенденции, за да привлича повече туристи, може да се очаква, че туристическите пътувания към България ще отбелязват ръст, по-висок от средния за света до 2020 г. или около 4% средногодишен ръст до 2020 г.

В съответствие с тези прогнози и при равни други условия може да се очаква, че през 2020 г. България ще привлича над 9 млн. чуждестранни посетители без транзитно преминалите (37% ръст за периода 2012-2020 г.)

Най-важните задгранични генериращи пазари за България са Румъния и Гърция, следвани от Германия, Русия, Македония, Турция и Сърбия. Посетителите в България са предимно млади хора, хора на средна възраст, които имат средни и високи нива на образование и доходи. Безспорно повечето от пътувания до България са с цел почивки на Черно море. Два аспекта особено ясно определят имиджа на България: "добри и изгодни цени, съответно евтина туристическа дестинация" и "туристическа дестинация за почивки на море" (последното не важи за Гърция и Турция).

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Има и интерес към почивки на море в комбинация с обиколки, ориентирани към разглеждане на културни и природни забележителности, обиколки за културен туризъм и разглеждане на природни забележителности, както и почивки със зимен спорт (най-вече на пазарите Гърция, Турция, Румъния и Сърбия).

Други важни положителни аспекти за имиджа на България са свързани с "гостоприемството и приятелски настроените хора", а в съседните страни важни аспекти за имиджа са "близостта, съответно лесната достъпност" и "сходният манталитет и език, съответно липсата на езикови бариери".

3. Условия за развитие на туризма в Община Рила

3.1. Глобални тенденции в туризма за периода 2014 - 2020 г.

За нуждите на Стратегията за развитие на туризма в Община Рила е нужно да бъдат разгледани тенденциите при различните форми на туризъм, в които общината идентифицира своя потенциал за развитие.

Световната Туристическа Организация предрича, че увеличението на Европейския рецептивен туризъм през следващото десетилетие в по – голямата си част ще се дължи на алтернативни форми на пътувания, разграничаващи се от класическата формула “Слънце, пясък и море”. Този вид туризъм се очаква да надмине 20 % от всички пътувания през следващите 20 години и има потенциал да нараства по-бързо от всеки друг пазарен сегмент. Част от растежа ще дойде от по-големия брой туристи, но един значителен дял ще е в следствие на преориентирането на туристи между различните сегменти.

Причините за тези тенденции на преориентиране са следните:

- Туристите набират все повече опит в пътуванията си и се различават все повече при избора си на дестинация, което води до търсенето на нови места и нови туристически продукти;
- Те са по-мобилни – пътуванията зад граница са по-достъпни от всякога, благодарение на либерализацията на авиокомпаниите, изграждането на нови пътища и Европейската интеграция;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Предприемат се по-къси, но по-чести пътувания през годината;
- Туристите се пренасочват към дестинации и страни, гарантиращи сигурност и спокойствие,
- Нарастват изискванията на туристите към качество, специфичност, атрактивност и разнообразие на туристическите услуги, като основен фактор за формиране на туристическото поведение;
- Увеличава се търсенето на алтернативни форми на туризъм – СПА-туризъм, балнеология, хоби и екстремн туризъм, еко и селски туризъм, спортен и медицински туризъм, приключенски и др.;
- Европейското население застарява, но остава активно по – дълго време, което създава предпоставка за увеличаване пътуванията на хората от третата възраст с цел лечение, профилактика, рехабилитация и възстановяване;
- Нараства дела на детските и младежки пътувания, особено на учащите, за участие в културно-образователния туризъм;
- Нараства загрижеността на хората за околната среда.

Най-популярният избор е морето (63%), но значителен брой от европейците посочват селските райони и природата (23%) като предпочитана дестинация.

3.2. Видове туризъм с потенциал за развитие в община Рила

Алтернативни форми на туризъм

Алтернативните форми на туризъм са наречени така, защото са алтернатива на масовия туризъм (море, ски и пр.), според отношението към туристите, специфичните услуги, които се предлагат и местата, които се посещават. Като цяло “алтернативните” туристически програми протичат по по-различен начин от масовите – практикуват се в малки групи и са по-кратки. Туристът очаква да му се обръща специално внимание във всеки един момент, което води до по-високи цени на услугите. Потребителите на алтернативен туризъм по правило са хора с по-висока култура и образование, по-широки интереси и по-голяма платежоспособност (но и по-високи изисквания). Алтернативни форми на туризъм са: екологичен, селски, културно-познавателен,

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

тематичен – свързан с културно-историческото наследство, с религията, с виното и традиционната кухня, с етнографията и традиционната музика и занаяти, приключенски, хоби и други.

Факторите на алтернативния туризъм, определящи избора на дестинация са следните:

- Природа
- Забележителности
- Уникалност и усещане за специално изживяване
- Достъпност на обектите
- Здравни услуги наблизо
- Допълнителни туристически услуги

При предлагането на алтернативния туризъм, трябва да се направи акцент върху уникалността на дестинацията - природа, забележителности, специално изживяване, допълнителни услуги.

Екотуризм

В своя широк смисъл, еко-туризмът е “отговорно пътуване до природните райони, което опазва околната среда и допринася за благополучието на местните хора” (дефиниция на Международната асоциация за екотуризм). Това е туризъм в слабо засегнати от човека места, който трябва да допринесе за защита на природата и благосъстоянието на местното население. Екотуризмът може да съчетава елементи и на приключенски, селски и културен туризъм. Често в подобни пакети влиза и запознаване и общуване с типичния селски бит, селскостопански дейности, занаяти, празници и приготвяне на домашна храна, които са характерни за селския туризъм. Важен елемент в тях е общуването между гостите и домакините, което може да бъде и основна притегателна сила за туристите. Строго отличителна черта на екотуризма е, че в центъра стои стремежът за съхраняване на природата и част от средствата получени от туристическите услуги се използват за природозащитни дейности.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Селски туризъм

Характеризира се с престой в селска среда (къща или устроен в близост къмпинг), контакт с домакините, достъп до стопанството. Той може да се яви като преминаващ, т.е. престой в рамките на обиколен тур или като уикенд или дори една седмица престой. И в двата случая туристите очакват да се включат в ежедневието на домакинството: беритба на плодове и зеленчуци, билки, приготвяне на традиционни ястия, включване в обичаите и празниците на района, наблюдение или обучение в местните занаяти, фолклорни и земеделски традиции. Тези дейности обикновено се допълват с различни видове активен или културен туризъм (пешеходен, планинско колело, езда, посещение на манастири, музеи, археологически и други забележителности, училище по занаяти) и най-често е смесица от всичко това.

Селският и екотуризмът са особено актуални и предпочитани в последно време. Те оказват позитивно въздействие върху развитието и заетостта в селските райони и играят важна роля за запазването на природата, обичаите и паметниците на културата. Тези видове туризъм не влияят негативно върху околната среда и спомагат за повишаване на екологичното самосъзнание на участниците в тях. Интерес се наблюдава както от страна на чуждестранните гости, така и на българските граждани, които все по-често, особено по празниците, предпочитат да почиват в малки семейни хотели и къщи за гости.

Приключенски туризъм

Това е една съвкупност от нови туристически практики, в която доминира общуването с природата и активното участие с определен физически ангажимент за туристите. Тази група от различни по сезонност и среда турове има своите най-големи привърженици сред младежите и хората работещи в стресова среда, за които общуването с природата и съчетанието му с определена активност или спорт е от изключително значение.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Към него се отнасят - велотуризм; рафтинг; конна езда; програми за оцеляване; катерене с планински водач и планински преходи с различна трудност; скално катерене; алпинизъм; влизане в неосветени пещери; делтапланеризъм; скокове с бърнджи и т.н. Приключенският туризъм може да бъде съчетан с еко-туризма и със селския туризъм.

Културно-познавателен туризъм

Продуктите му включват запознаване с археологически, етнографски и архитектурни обекти – крепости, некрополи и светилища, църкви и манастири, стари къщи, музеи и музейни сбирки. Важни елементи са също фолклорните традиции (песни, танци, инструменти приказки, легенди и предания), старите занаяти, празниците, обичаите и обредите. Съчетанието между всички тези възможности с природните атракции е обикновено най-ценено от туристите.

Кулинарен, гурме и винен туризъм

Кулинарните традиции на страната и отличното качество на българските земеделски продукти и вина са предпоставка за развитието на актуалните напоследък кулинарен, гурме и винен туризъм. През последните години се провеждат множество тематични събития, запознаващи както чуждестранните, така и българските гости с характерните за даден регион традиционни ястия и напитки. Все по-често се организират гурме фестивали и турове, представящи традиционната кухня на България като по-изискана и равностойна на средиземноморската и френската. Избите предлагат все повече дегустации на продуктите си по интересен и запомнящ се начин. Освен това е възможно съчетаването на дегустацията на вино с разглеждане на близки исторически и архитектурни забележителности.

Ловен туризъм

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

България продължава да е търсена дестинация и за ловен туризъм. Въпреки влошената икономическа конюнктура е налице увеличение на постъпленията от тази дейност. През 2011 г. страната е посетена от над 3000 души с цел ловен туризъм, а приходите за същата година възлизат на около 2,8 млн. евро, което представлява увеличение от над 30% спрямо 2010г. Основна част от туристите са от Германия, Франция, Италия и Испания.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РИЛА (SWOT АНАЛИЗ)

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Добро географско положение; 2. Близост до столицата и областни градове; 3. Близост до Македония и Гърция; 4. Близост до ски-курорта Боровец; 5. Близост до Е-79 – първокласен път с международно значение; 6. Транспортна достъпност до всички населени места; 7. Богато културно наследство и наличие на паметник на световната култура; 8. Богато природно наследство – наличие на защитени местности и природни забележителности; 9. Климатични условия, позволяващи целогодишни форми на туризъм; 10. Богатство на водни ресурси; 11. Богато биоразнообразие във и около защитените територии; 12. Наличие на множество археологически, архитектурно-исторически и религиозни паметници; 13. Съхранени културни традиции и 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не добре регламентирани зони за развитие на туристическата дейност като територии подходящи за интегриране на потенциал и условия за развитие; 2. Непълноценно използване на природните и културните ресурси; 3. Близост до столицата, което е една от причините за ниската заетост на материалната база; 4. Липса на продуктова специализация на туристическото предлагане на базата на уникални и автентични условия и фактори; 5. Липса на средства за подслон от висока категория и с по-голяма леглова база; 6. Незадоволително състояние и липса на средства за поддържане и модернизиране на техническата инфраструктура; 7. Липса на допълнителни туристически услуги;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<p>обичаи;</p> <p>14. Добра туристическа инфраструктура в градската зона, в междуселските райони и на територията на Национален парк Рила;</p> <p>15. Изградени туристически и информационно-обучителни центрове;</p> <p>16. Изградени туристически тематични маршрути и екопътеки;</p> <p>17. Наличие на музеи;</p> <p>18. Добро състояние на електропреносната мрежа;</p> <p>19. Добро състояние на околната среда;</p> <p>20. Ниска степен на безработица.</p>	<p>8. Липса на привлекателни атракции за задържане на туристите;</p> <p>9. Недостатъчна подготовка на човешките ресурси – квалификация, мотивираност, качество в обслужването;</p> <p>10. Липса на достатъчно подготвени кадри – екскурзоводи, планински водачи, инструктори, аниматори и др. и изявени местни предприемачи с образование по туризъм;</p> <p>11. Неблагоприятна демографска картина;</p> <p>12. Слаба активност на доставчиците на туристически услуги, местните НПО, общинската администрация и други местни структури за използване на коопериран подход и общи инициативи за разнообразяване и повишаване атрактивността на туристическото предлагане;</p> <p>13. Липса на общинска структура за управление на туристическата дестинация;</p> <p>14. Липса на спортни бази и лошо състояние на стадион и спортна зала;</p> <p>15. Незадоволително състояние на уличната мрежа в селищата;</p> <p>16. Незадоволително състояние на водоснабдителната и</p>
---	--

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	<p>канализационната мрежа;</p> <p>17. Липса на пречиствателни станции за питейни и отпадни води;</p> <p>18. Недостатъци в системата за управление на отпадъци;</p> <p>19. Незадоволително състояние на мрежата за достъп до интернет;</p> <p>20. Липса на модерни производствени и енергоспестяващи технологии;</p> <p>21. Недостатъчно използване на съвременни форми и средства за информация, он-лайн резервации, промотиране на продуктите и реклама;</p> <p>22. Недостатъчно привличане на инвестиции на територията на общината, в т.ч. и от фондовете на ЕС.</p>
Възможности	Заплахи
<p>1. Възможност за прогресивно намаляване на моноструктурността и сезонността на туризма, чрез интегриране на разнообразни природни и антропогенни ресурси;</p> <p>2. Благоприятни условия за развитие на екотуризм, поради наличие на ценни природни ресурси;</p> <p>3. Възможност за развитие на културно-познавателен туризм, поради наличие на обекти на културното наследство;</p> <p>4. Възможности за развитие на селски</p>	<p>1. Демографски срив;</p> <p>2. Миграционни процеси;</p> <p>3. Нерегламентирано строителство в зоните подходящи за развитие на туризъм;</p> <p>4. Риск от високи щети при природни бедствия и аварии поради неподдържана инфраструктура;</p> <p>5. Предизвикателства, причинени от промените в климата;</p> <p>6. Разрушаване на атрактивни природни ресурси поради отсъствието на</p>

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<p>туризъм – като район с развито селско стопанство и запазени фолклорни традиции и обичаи;</p> <p>5. Възможност за развитие на орнитоложки туризъм, поради наличие на редки птици в защитени зони;</p> <p>6. Възможност за оптимално използване на природните ресурси;</p> <p>7. Възможност за оптимално използване на съществуващите паметници на културата;</p> <p>8. Инвестиционна активност за подобряване на туристическата и инженерна инфраструктура в зоните за активно развитие на алтернативни форми на туристическо обслужване;</p> <p>9. Максимално оползотворяване на програмите за трансгранично сътрудничество с Гърция и Македония за развитие на нови туристически продукти и услуги и привличане на туристи;</p> <p>10. Възможност за регионално сътрудничество и използване на туристическите ресурси на съседни общини – община Кочериново, Кюстендил, Благоевград;</p> <p>11. Разширяване на формите на предлагане чрез изграждане на нови зони за</p>	<p>ефективен контрол върху тяхното използване и комерсиализация;</p> <p>7. Трайно намаление на финансовите възможности на общината и държавата за маркетинг и реклама и за инвестиционно подпомагане на проекти за модернизацията и новото изграждане на сектори от местната туристическа и инженерна инфраструктура;</p> <p>8. Липса на стратегически инвеститори и силно ограничаване на производството;</p> <p>9. Ограничен интерес на чуждите инвеститори поради липса на информация и добри комуникации;</p> <p>10. Бюрократически сложни и дълготрайни процедури за получаване на финансиране;</p> <p>11. Липса на интерес от страна местното население в обучение и квалификация в областта на туризма.</p>
--	--

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<p>туристически програми, маршрути и атракции;</p> <p>12. Разработване на комбинирани продуктови листи с основни и допълнителни услуги;</p> <p>13. Използване на средства от структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС за подобряване и развитие на свързаната с туризма инфраструктура на територията на общината;</p> <p>14. Възможност за осъществяване на добро партньорство между общинска администрация, частния сектор и неправителствените структури.</p>	
---	--

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

V. ВИЗИЯ, МИСИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИНЦИПИ

Основните изводи от анализа се трансформират в отправна точка и база на Стратегията за развитие на туризма в общината.

Общината следва да мобилизира целия си потенциал (природно-ресурсен, човешки и инвестиционен) и така да насочи развитието си, че в максимална степен да оползотвори възможностите за финансиране по национални и европейски програми.

Това означава подходящо съчетаване на политиките и мерките, въздействащи върху туристическия, инфраструктурния, човешкия и природно-културния потенциал на общината. Такъв подход от една страна ще концентрира комплексното въздействие върху основни приоритети, а от друга – ще води до балансирано изграждане на материалните и социалните предпоставки на развитие върху цялата територия на общината.

На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината:

1. Визия

Община Рила да изгради имидж на привлекателна туристическа дестинация, отличаваща се с оптимално съчетание на околна среда, културно наследство, развита инфраструктура, гостоприемно население и удовлетворени туристи и постигаща значими икономически и социални ползи от туризма в дългосрочен план.

2. Мисия

Община Рила да провежда целенасочена и последователна политика за развитието на туризма като приоритетен отрасъл, базирана на партньорство между държавните и общинските институции, неправителствените организации, частния сектор и местното население, която разкрива нови работни места, повишава благосъстоянието на хората, създава добри условия за предприемачество и устойчив икономически растеж.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3. Основна стратегическа цел

Устойчиво развитие на туризма в Община Рила, намаляване на моноструктурността и сезонността, увеличаване на броя на туристите и дните на престой и получаване на повече приходи с висока добавена стойност, чрез интегриране на разнообразни природни и антропогенни ресурси.

4. Специфични стратегически цели

Основната цел може да се достигне чрез реализиране на следните стратегически цели:

Стратегическа цел № 1

Развитие на устойчив туризъм, чрез целесъобразно и контролирано използване и съхраняване на туристическите ресурси - в това число природни, културни и антропогенни.

Стратегическа цел № 2

Превръщане на община Рила в привлекателен център за инвестиции, способстващи ускореното социално-икономическо развитие на общината, чрез изграждане на съвременна инфраструктура и ускоряване на трансграничното сътрудничество.

Стратегическа цел № 3

Създаване на условия за развитие на конкурентоспособен туристически продукт на база природните дадености и културно-историческия потенциал на общината.

Стратегическа цел № 4

Създаване и обучение на квалифицирани туристически кадри, които да посрещат нуждите на туристите.

Стратегическа цел № 5

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Ефективен маркетинг и реклама на туризма и налагане имидж на целевия регион като дестинация, предлагаща разнообразни качествени и атрактивни туристически продукти в областта на устойчивия туризъм.

5. Принципи

Реализацията на посочените по-горе стратегическите цели трябва да се базира на възприемането на 12-те основни принципа за устойчиво развитие на туризма:

- 1) **Икономическа жизнеспособност:** подобряване конкурентно-способността на туристическата дестинация и на заинтересованите страни, така че да се гарантира продължителния им просперитет в дългосрочен план;
- 2) **Местен просперитет:** нарастване влиянието на туризма и приносът му за просперитета на местната общност;
- 3) **Качество на заетостта:** превръщане на туризма в стимул за развитие на човешките ресурси на местно и регионално ниво в зависимост от уникалната специфика на дестинациите;
- 4) **Социално равенство:** разпространение на икономическите и социалните ползи от туризма сред цялата приемаща общност, включително подобряване на възможностите за достъп до услуги и увеличаване на приходите за местното население;
- 5) **Удовлетворение на посетителите:** осигуряване безопасно и удовлетворително преживяване за посетителите;
- 6) **Местен контрол:** осигуряване възможност на местните общности за участие в процеса на планиране и вземане на решения относно управлението и бъдещото развитие на туризма в съответната област;
- 7) **Социално благоденствие:** подобряване качеството на живот в местното население и на достъпа до ресурси;
- 8) **Културно богатство:** опазване, съхранение и развитие на културно-историческото наследство, традиции и особености на приемащата общност;
- 9) **Физическа цялост:** опазване качеството на околната среда;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

10) **Биологично разнообразие:** съхранение на естествената природа, природните местообитания и видове, чрез минимизиране вредното въздействие върху тях;

11) **Ефективно използване на ресурсите:** намаляване използването на невъзобновяемите природни ресурси, използвани в процеса на развитие и управление на туристическата суперструктура.

12) **Запазена природа и чиста околната среда:** намаляване урбанизацията на природните територии, ограничаване замърсяването на въздуха, водата и почвите и генерирането на отпадъци от предприятията от туристическия сектор и от посетителите.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

VI. ПРИОРИТЕТИ, МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ

За изпълнението на поставените цели са определени приоритети и посочени конкретни мерки, включващи набор от дейности (проекти), които съответстват на реалностите и нуждите на общината, региона и държавата.

Приоритет № 1. Използване, повишаване на потенциала и опазване на природните и антропогенните туристически ресурси на общината.

Изпълнението на конкретните мерки по този приоритет трябва да се реализира в тясно сътрудничество и партньорство с ресорните министерства, с администрацията на съседни общини /в България и Македония/, с неправителствените екологични и туристически организации, с което ще се постигне насърчаване на туризма при минимални рискове за околната среда.

Културното-историческото наследство представлява един от най-ценните ресурси на община Рила със значение както за развитието на туризма, така и за социално-икономическото ѝ развитие. Предлагането на завършен туристически продукт на база културно-историческото наследство е свързано с възстановяване и реставрация на паметниците на културата и тяхното популяризиране. Чрез средствата за реклама ще се популяризират наличните туристически ресурси, което ще доведе до повишаване интереса и търсенето на туристическите обекти.

Мярка 1.1. Пълно картографиране и оценка на потенциалните туристически обекти по определени критерии от гледна точка на атрактивността им да привличат туристи и да се адаптират за туристически посещения.

Трябва да се направи внимателен подбор на обекти, в които да се инвестира, за да се развият като туристически атракции.

Дейност 1.1.1: Актуализиране/ инвентаризация на списъка на природните забележителности и културно-историческите паметници

Дейност 1.1.2: Проекти за проучване, консервация и експониране на природните забележителности и културно-историческите паметници

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 1.1.3: Изготвяне на програма за управление на защитените местности

Мярка 1.2. Опазване, поддържане и развитие на природната среда.

Дейност 1.2.1: Съхранение на природната среда и опазване и обогатяване на биологичното разнообразие от редки и защитени растителни и животински видове в естествените им местообитания

Дейност 1.2.2: Разработване на местни екологични правила и норми за постигане на териториален баланс

Мярка 1.3. Съхраняване на традициите и обичаите и развитие на културното наследство.

Дейност 1.3.1: Създаване на местен фонд с описание на характерните за Общината традиции, обичаи и занаяти

Дейност 1.3.2: Подпомагане на дейността на местните читалища, чрез организиране на тематични експозиции

Дейност 1.3.3: Организиране на ежегоден фестивал на християнската хорова песен с международно участие

Мярка 1.4. Възраждане и опазване на археологическите и историческите и религиозни паметници.

Дейност 1.4.1: Реставрация и подобряване на състоянието на обектите, представляващи културно-историческо наследство на територията на общината

Дейност 1.4.2: Довършителни реставрационни дейности и опазване на Църквата “Св. Архангел Михаил” в гр. Рила

Приоритет № 2. Изграждане и модернизация на обслужващата туризма инфраструктура, с цел създаване на благоприятна жизнена среда.

Мярка 2.1. Рехабилитация и обновяване на пътната инфраструктура.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 2.1.1: Рехабилитация на общинската пътна мрежа – подобряване състоянието на пътищата: гр. Рила - с. Падала; гр. Рила - с. Смочево; гр. Рила - Рилски манастир.

Дейност 2.1.2: Рехабилитация и обновяване на вътрешна улична мрежа на гр. Рила, с. Смочево, с. Падала, с. Пастра

Мярка 2.2. Възстановяване на железния път Кочериново – Кирилова поляна.

Дейност 2.2.1.: Възстановяване на теснолинейния път Кочериново – Рилски манастир – Кирилова поляна /43 км./ с ретро-локомотиви

Възстановяването на теснолинейката ще бъде голяма атракция за туристите и ще подобри околната среда около манастира, като се ограничи движението на коли от гр. Рила до Рилски манастир.

Може да се използва старото трасе, с евентуално продължение до местността "Партизанска поляна", спиране на автотранспорта при гр. Рила, изграждане на големи паркинги, където туристите и поклонниците ще оставят колите си и ще продължат пътуването с теснолинейката. На крайната спирка на Партизанска поляна лифтове ще очакват туристите и скиорите, за да ги откарат до високите части на планината.

През последните години по шосето за манастира автомобилният трафик се увеличава непрекъснато, като в празнични дни броят на автобусите достига до 700, а на леките коли над 1000 дневно. Повечето от автомобилите са стари и поради стръмния наклон на пътя се отделят големи обеми газове, съдържащи тежки метали, които се отлагат по листата и клоните на дърветата, по тревата и храстите, навлизат в почвата и водите. Според досегашните изследвания замърсяването е значително и ако не се вземат спешни мерки в близко бъдеще ще има тежки последствия за околната среда. Освен това саждите и дима от изгорелите газове увреждат стенописите и развалят микроклимата на манастира.

Освен подобряването на екологичната обстановка, увеличаване на туристопотока и на приходите на общината и населението, възстановяването на Рилската железница ще има и благоприятни социално-икономически последствия. Малките градове Рила и

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Кочериново, които сега са в незавидно състояние, в близко бъдеще могат да се превърнат в курортни центрове от категорията на Банско.

При средна посещаемост на Рилски манастир през последните 10-тина година от около 750 000 души годишно, инвестициите вложени в реализацията на този проект, биха се възвърнали за по-малко от петнадесет години /при двупосочен билет само от 5 лв., чиято цена се равнява приблизително на средния разход на гориво на 1 пътник за 70 км./

Възстановяването на теснолинейката би спомогнало за създаване на туристически цикъл, който да свързва Рилския манастир със Седемте езера и курорта Паничище.

Мярка 2.3. Благоустройство и подобрене на средата.

Дейност 2.3.1: Рехабилитация и реконструкция на водопреносната мрежа и изграждане на канализация в с. Пастра и с. Падала и с. Смочево

Дейност 2.3.2: Интегриран воден проект на гр. Рила, реконструкция, рехабилитация и изграждане на водопроводната и канализационната мрежа. Изграждане на ГПСОВ

Дейност 2.3.3: Изграждане на модулни пречиствателни съоръжения за отпадни води в селата Пастра, Падала и н.м. Рилски манастир

Дейност 2.3.4: Поддържане и изграждане на нови зелени площи, паркове и градини

Дейност 2.3.5: Развитие на публичните пространства в община Рила. Изграждане на крайречен парк с детски зони и спортни съоръжения

Дейност 2.3.6: Развитие на публичните пространства в Община Рила. Изграждане на пазар за нуждите на населението

Мярка 2.4. Подобряване на спортната база в общината.

Дейност 2.4.1: Реконструкция и модернизация на местата за отдих и спортните съоръжения - стадион и спортна зала на територията на Община Рила

Дейност 2.4.2: Развитие на спортната инфраструктура в община Рила, чрез изграждане на спортни съоръжения за хора в неравностойно положение

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 2.4.3: Изграждане на открити спортни площадки за баскетбол, волейбол и др. спортове

Дейност 2.4.4: Изграждане на тенис-кортове

Мярка 2.5. Подобряване на културната база в общината

Дейност 2.5.1: Осигуряване на финансов ресурс за издръжката на читалищните дейности и за поддържане на материалната база на читалищата, които са основната културна инфраструктура на общината

Дейност 2.5.2.: Реконструкция, модернизация и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в читалищата на територията на община Рила

Приоритет № 3. Създаване на интегриран туристически продукт за нуждите на алтернативния туризъм – културно-исторически и познавателен, селски, екологичен, археологически, приключенски, хоби, спортен, винен, орнитоложки туризъм и др.

Мярка 3.1. Създаване на цялостна мрежа от тематични маршрути, еко-пътеки, алеи и трасета за вело- и конен туризъм.

Проект 3.1.1: Разработване на маршрут „По пътя на Св. Иван Рилски”, който да обединява съществуващите маршрути и да включва нови такива.

Възможно е да бъдат разработени два поклоннически маршрута – единният да проследява жизнения цикъл и духовното просветление на Светеца, а другият – да проследява част от пътя на мощите му.

Дейност 3.1.2: Поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура и туристически обекти

Дейност 3.1.3: Изграждане на вело-алеи и пътеки за конен туризъм

Дейност 3.1.4: Маркиране на нови тематични/ интерпретативни маршрути (архитектурни, исторически, църковни, орнитоложки, хоби и др.)

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Дейност 3.1.5: Разработване на едно- и няколкодневни програми, включващи културно-исторически обекти и природни забележителности

Мярка 3.2. Изграждане и обновяване на туристическата инфраструктура, съоръжения и атракции за посетителите.

Проект 3.2.1: Изграждане на нов Търговско-развлекателен туристически комплекс с посетителски център със следните компоненти:

- Възстановка (под формата както на постановки, така и на прожекции) на житейския път на Св. Иван Рилски, вкл. неговите чудеса, чрез съвременни мултимедийни и аудиовизуални техники в специално изграден за целта амфитеатър;
- Изграждане на детски и зоокът, както и минижелезница с ретро-локомотиви за панорамна обиколка в района на туристическия комплекс, съчетана с образователни уроци в сферата на природното и антропогенно наследство;
- Изграждане на щандове/ работилници за изработване и търговия със занаятчийски произведения и продукти от местната кухня, обединени под обща местна търговска марка;

Проект 3.2.2: Изграждане на етнографски комплекс за традиционни местни занаяти. Разработване на архитектурен проект, устройствен план и изграждане на комплекс от сгради в традиционен за района стил, пригодени за демонстриране на характерни за района занаяти.

Проект 3.2.3: Проекти за нови паркинги, площадки за наблюдения и два открити панорамни лифта до Кръста и към зоната за делтапланиризъм и еко-планински маршрути

Проект 3.2.4: Проект за оформяне на Градски център за духовна просвета, включващ обекти от "Бабинската махала", като църквата „Архангел Михаил” с мултимедиен комплекс и музей за християнско образование и духовни практики за деца и младежи от православните страни.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Проект 3.2.5: Благоустрояване около Метох „Орлица“ на общинска земя с цел изграждане на паркинг, охрана, заслон за поклонници и регистрация.

Проект 3.2.6: Създаване на градски исторически музей „Спортела град Рила“.

Дейност 3.2.7: Доразвиване на мрежа от туристически информационни центрове на цялата територия на общината.

Проект 3.2.8: Изграждане на посетителски център между гр. Рила и н.м. Рилски Манастир.

Проект 3.2.9: Превръщане на възрожденски квартал „Бабинска махала” в акцент от поклоннически път „Св. Иван Рилски“ – създаване на стаи за поклонници.

Дейност 3.2.10: Маркиране и подобряване на туристическите маршрути - подновяване на стандартната туристическа маркировка и знаци, изграждане на мостчета, стълби, парапети, осветление, обезопасителни съоръжения, достъп за хора с увреждания, информационни и указателни табели и др.

Дейност 3.2.11: Оборудване и обозначаване на местата за отдых - пейки, маси, беседки, огнища, кошчета и др.

Мярка 3.3. Създаване на условия и инфраструктура за приключенски туризъм.

Дейност 3.3.1: Изграждане на атракция въжен парк - с мостове, тролеи, мрежи - атракция за деца и възрастни с различна степен на трудност. Съоръженията ще привлекат и програми по популярния напоследък - тиймбилдинг.

Дейност 3.3.2: Предоставяне на условия и бази на фирми за провеждане на курсове по пара- и делтапланеризъм, рафтинг по р. Рилска, джип-сафари, офроуд с АТВ, скално катерене, планински преходи с водачи и др.

Мярка 3.4. Създаване на възможности за предлагане на алтернативни форми на туризъм на база културно-историческите ресурси на Общината.

Дейност 3.4.1: Превръщане на местните традиции, обичаи и фолклор в туристически атракции - Кратун месец, Трифон Зарезан, Свети дух.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 3.4.2: Организиране на ежегоден панаир "Традиционни занаяти"

Мярка 3.5. Разработване на специализирани и комбинирани маршрути и продукти за нуждите на винения туризъм, съобразени със спецификата на потребителските изисквания и предпочитания.

Дейност 3.5.1: Включване на общината във винен маршрут, съвместно с други общини

Дейност 3.5.2: Изграждане на дегустационна винарна с винарска изба, с експозиция „История на винопроизводството“ и енотека на маркови вина от лозарските масиви по долината на река Струма

Дейност 3.5.3: Програми за участие на туристите в практически занимания по лозарство (рязане на лозя, гроздобер)

Мярка 3.6. Развитие на зимни спортове в ПП "Рилски манастир".

Проект 3.6.1: Проучване на възможностите за развитие на зимни спортове в рамките на разрешените в Плана за управление видове – без изграждане на ски писти. Проектът предвижда обособяване на трасета за снегоходки и ски бягане, оформяне на естествени открити склонове за шейни и други подходящи форми в съответствие с целите на управление на парка.

Приоритет № 4. Създаване на подходящи условия за развитие на човешките ресурси в областта на туризма и подобряване на качеството на обслужване.

Мярка 4.1. Подготовка на човешки ресурси в сферата на туризма (образователни институционални програми).

Дейност 4.1.1: Създаване на обучителни програми, които да отговарят на нуждите от формиране на туристическия пазар

Дейност 4.1.2: Осигуряването на възможности за практическо обучение на туристически кадри - планински водачи, аниматори, екскурзоводи и т.н.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Мярка 4.2. Неформална подготовка на човешки ресурси в сферата на туризма.

Дейност 4.2.1: Обмяна на опит и информации с туроператори и туристически структури

Дейност 4.2.2: Анализ на международните практики в сферата на туризма

Дейност 4.2.3: Организиране на програми за обучение на непрофесионални кадри (в селски, еко- и хоби- туризъм), като наред със специализираните умения, програмите трябва да включват и езиково обучение

Мярка 4.3. Формиране на експерти в туризма.

Дейност 4.3.1: Въвеждане и подобряване на консултантската дейност в туризма (Информирание на местния бизнес за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги)

Дейност 4.3.2: Организиране на инициативи и кампании с цел стимулиране на туристически ориентирано мислене и предприемачество и обсъждане на идеи в областта на туризма

Дейност 4.3.3: Изпълнение на проекти за обучения и семинари за повишаване на квалификацията на лица в сферата на туризма

Мярка 4.4. Повишаване на капацитета на общинската администрация за управление на туристическите дейности.

Дейност 4.4.1: Разработване на „Туристически кодекс на община Рила” с единни местни критерии и стандарти за качество за разпознаване на общината като туристическа дестинация

Дейност 4.4.2: Въвеждане на интегрирани системи за управление на качеството, международни стандарти и практики

Дейност 4.4.3: Прецизиране влиянието на общинските регулатори на туристическите предприятия – категоризация, регистрация, данъци, такси, и др.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 4.4.4: Организиране на посещения с учебна цел и обмяна на опит на служители от общинската администрация в чужбина и посрещане на чуждестранни делегации – в Рила

Приоритет № 5. Институционално, междуобщинско, областно и трансгранично сътрудничество в сферата на туризма.

Мярка 5.1. Разработване на съвместни туристически продукти със съседни общини и области.

Дейност 5.1.1: Сътрудничество със съседните общини от региона, с цел максимално използване на туристическите ресурси на целия Югозападен регион.

Мярка 5.2. Разработване на проекти за обмен на практики и развитие на трансгранично сътрудничество.

Дейност 5.2.1: Участие в проекти по програми за трансгранично сътрудничество с Македония и Сърбия за развитие на съвместни туристически продукти.

Дейност 5.2.2: Реализиране на трансгранични обществени информационни кампании; създаване на общи българо-македонски и българо-сръбски работни групи.

Дейност 5.2.3: Разработване на проекти за побратимяване с други общини от ЕС.

Мярка 5.3. Институционално сътрудничество.

Дейност 5.3.1: Участие в съвместни проекти с Министерство на околната среда и водите, с неправителствени и еко организации, с цел проучване и съхранение на уникалния ландшафт и разширяване на биоразнообразието.

Дейност 5.3.2: Сътрудничество с орнитоложки сдружения и еко-организации и предоставяне на възможност за научни изследвания в защитените територии, с цел популяризиране на защитените територии.

Дейност 5.3.3: Сътрудничество с Министерство на културата, Националния институт за паметниците на културата и НПО за провеждане археологически разкопки и научни изследвания.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Приоритет № 6. Провеждане на ефективен маркетинг, реклама и информационен обмен.

Мярка 6.1. Разработване на комплексна маркетингова стратегия за представяне и популяризиране на природните и исторически дадености на общината.

Дейност 6.1.1: Разработване на годишни рекламни и PR програми за популяризиране на туризма в общината.

Дейност 6.1.2: Провеждане на маркетингови проучвания за определяне на приоритетните пазари за местните туристически продукти, установяване на контакти с туристически организации – потенциални “агенти” за нови дистрибуционни канали.

Мярка 6.2. Популяризиране на общината като туристическа дестинация в интернет.

Дейност 6.2.1: Създаване на интегриран туристически портал за общината с връзки, снимки, описание на туристическите обекти и резервационна система, включването му в Официалния туристически сайт на България и оптимизирането му в мрежата.

Дейност 6.2.2: Рекламирање с банери, кратки рекламни клипове и линкове в популярни търсачки, партньорски страници и в социалните мрежи.

Дейност 6.2.3: Създаване на профил на общината в социалните мрежи и регулярно публикуване на статии и оферти.

Мярка 6.3. Изработване, отпечатване и разпространение на печатни рекламни материали.

Дейност 6.3.1: Изработване и разпространение на имиджова туристическа брошура на общината.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Дейност 6.3.2: Отпечатване и разпространение на рекламен пътеводител и карта на общината, с включена актуална информация за община Рила като предлагана туристическа дестинация.

Дейност 6.3.3: Информационни дигитални за ценни и интересни видове растения и животни, занаяти, исторически забележителности, специални прояви и пр.

Мярка 6.4. Участие на туристически изложения в страната и чужбина.

Участието в престижни национални и международни туристически борси и изложения е една от най-атраktivните форми на представяне на туристическия продукт и на създаване на партньорства. Трябва да се подберат най-значимите туристически борси на пазари с най-голям туристически потенциал за общината.

Дейност 6.4.1: Ежегодно участие на общината на Национални туристически изложения (Ваканция и СПА Експо-София, Фестивал на устойчивия туризъм и здравословното хранене „Зелени дни“).

Дейност 6.4.2: Ежегодно участие на общината на Международни туристически изложения (ITB – Берлин, Германия, MITT – Москва, Русия, WTM – Лондон, Великобритания, Philoxenia – Солун, Гърция).

Мярка 6.5. Организиране на журналистически рейдове и инфо-турове.

Дейност 6.5.1: Популяризиране на фолклорните събори “Свети Дух” в гр. Рила, Илинден - в с. Пастра и с. Смочево и Пророк Илия в с. Падала и превръщането им в местен празник/ фестивал, на който да бъдат поканени журналисти, туроператори и чуждестранни гости.

Дейност 6.5.2: Организиране на опознавателни тулове в общината за български и чуждестранни журналисти и туроператори за представяне на нови туристически продукти.

Мярка 6.6. Изработка на сувенири.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Дейност 6.6.1: Изработка на сувенири от местни занаятчии и тяхното разпространение на туристически изложения и местни празници

Мярка 6.7. Медийна реклама.

Дейност 6.7.1: Проекти за заснемане на тематични филми и клипове за житието на Св. Иван Рилски и неговите последователи за нуждите на мултимедийния център.

Дейност 6.7.2: Изработка на рекламен клип за туристическите забележителности в общината и разпространението му на туристически изложения и ПР реклама.

Мярка 6.8. Външна реклама.

Дейност 6.8.1: Поставяне на рекламно-информационни билбордове и табла на междинни места - по гл. път Е-79, на границата с Гърция и Македония.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Планът за действие за развитието на туризма има за задача да представи конкретни параметри и индикатори за постигане на целите, заложен в Програмата за развитието на туризма в община Рила (2014-2020 г.) – Приложение № 1.

Финансирането на заложените в Програмата мерки и дейности ще се извършва от:

- Бюджета на община Рила – в рамките на компетентността и отговорностите по заложените в Програмата мерки и дейности;
- Централния държавен бюджет;
- Оперативните програми от Структурните Европейски фондове и Кохезионния фонд;
- Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., финансирана чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони;
- Програмите за трансгранично сътрудничество;
- Чуждестранни донорски програми и фондации – Америка за България, Фондация Лале и др.
- Чрез привличане на капитали на външни инвеститори – както местни (от България), така и чуждестранни;
- Собствени средства на лицата, извършващи туристически дейности и предлагащи туристически услуги;
- Туристически сдружения;
- Други източници.

Основната част от бюджета, необходим за финансиране на дейностите за развитие на туризма в Община Рила, включени в Плана за действие, се предвижда да се осигури под формата на безвъзмездна финансова помощ в рамките на различни донорски програми. Размерът на съфинансирането от страна на община Рила може да варира в зависимост от изискванията на програмата и конкретните дейности, като в повечето случаи е между 0 и 5 до 15%.

Юридическите лица, разположени на територията на общината (местният бизнес), могат да бъдат директни бенефициенти по Европейските фондове, напр. оперативните

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

програми “Иновации и конкурентоспособност” и “Развитие на човешките ресурси”, Програмата за развитие на селските райони и др., като средствата, които те могат да получат по тези програми също биха допринесли за изпълнението на Плана за реализация на Програмата за развитие на туризма. Ролята на общината в тази връзка би била предоставяне на адекватна информация на местните фирми, както и изграждане на партньорски взаимоотношения и съдействие във връзка с кандидатстването и изпълнението на проектите.

Еврофинансиране

За периода 2014–2020 г., България ще получи над 12 млрд. евро финансиране от Европейския съюз. От тях 7 млрд. евро ще са от Кохезионния и Структурните фондове и 7,5 млрд. евро – за директни плащания и развитие на селските райони.

Програма за развитие на селските райони (2014–2020)

Финансират се проекти само в селските райони, в общини извън градските агломерации. Не се финансират проекти в селища с развит масов туризъм.

В област "Туризъм" са предвидени следните мерки:

Мярка 6 Развитие на стопанства и предприятия

Подмярка 6.2 Стартова помощ за неземеделски дейности

Предоставя се подпомагане за стартиране на нови неземеделски дейности в селските райони. Дейностите трябва да са нови за предприятието или лицето, което получава подпомагането. Неземеделските дейности могат да включват:

- Дейности за развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти, развитие на туристически услуги);
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за създаване на Европейската общност (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори;

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Производство на енергия от вторични продукти, отпадъци и остатъци с цел продажба;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

Подмярка 6.4. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти, развитие на туристически услуги);
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за създаване на Европейската общност (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори;
- Производство на енергия от вторични продукти, отпадъци и остатъци с цел продажба;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

Подмярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура

В рамките на тази подмярка ще се подпомагат:

- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на централите за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел.

Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"

По тази програма могат да се финансират обучения и преквалификация на персонала, обучения в предприемачество.

Фондация Америка за България

Фондацията предвижда да финансира разработването и експонирането на подбрани археологически паметници, много от които ще се превърнат в обекти със световна значимост.

Фондация Лале

Целта на програмата за малки проекти е да насърчи участието на хората от местната общност в съвместни инициативи и дейности.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

VIII. ПРОЗРАЧНОСТ

Прозрачността в настоящата Програма се базира на ангажиране в реализацията на целите, задачите и мерките на различни управленски, икономически и обществени структури на местно ниво.

Принципът за прозрачност на устойчивото развитие на туризма изразява необходимостта от търсенето на диалог, на широко обществено съгласие за всяка промяна в областта на туризма.

След приемането ѝ от Общинския съвет, Програмата за развитие на туризма в община Рила за периода 2014 - 2020 ще бъде оповестена и публикувана на интернет страницата на Община Рила.

IX. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ

1. Изпълнение

Важна последваща задача на общинската администрация е създаване на механизми и инструменти за управление и изпълнение на Програмата в рамките на целия период на действието ѝ (2014-2020 г.). Правилното насочване и обвързване на усилията на заинтересованите органи и звена и добрата функционална и институционална организация на самото изпълнение на Програмата предопределя постигането на заложените в нея стратегически цели и водещи приоритети.

Координацията и изпълнение на дейностите, заложи в Програмата ще се извършват под ръководството на Кмета на Община Рила.

2. Мониторинг

Целта на мониторинга на дейностите по изпълнение на Програмата за развитие на туризма в община Рила 2014-2020 г. е да се осигури навременното им и качествено изпълнение.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

Х. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата Програма има за цел да прокара и улесни политиката по превръщането на туристическия потенциал на община Рила в завършен туристически продукт. Природните и културно-историческите ресурси на региона сами по себе си не могат да го превърнат в уникална и привлекателна туристическа дестинация. Модерните и адекватни на съвременните стандарти условия за лесен достъп до обектите, благоустроената, чиста, здравословна и безопасна околна среда, удобствата и качествено обслужване в местата за настаняване и изхранване и разнообразието от допълнителни услуги, ще превърнат туристическия продукт, предлаган в региона в популярен и конкурентоспособен на вътрешния и международния пазар.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

XI. ПРИЛОЖЕНИЕ № 1. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РИЛА (2014-2020)

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Приоритет № 1. Използване, повишаване на потенциала и опазване на природните и антропогенните туристически ресурси на общината						
Мярка 1.1. Пълно картографиране и оценка на потенциалните туристически обекти по определени критерии от гледна точка на атрактивността им да привличат туристи и да се адаптират за туристически посещения.	1.1.1. Актуализиране/инвентаризация на списъка на природните забележителности и културно-историческите паметници	По-пълноценно използван капацитет на туристическите ресурси	2014-2020	Община Рила, Държавни и научни институции, НПО	50 000	ОПОС, МК, НИПК и ОБ
	1.1.2. Проекти за проучване, консервация и експониране на природните забележителности и културно-историческите паметници.				150 000	
	1.1.3. Изготвяне на програма за управление на защитените местности				10 000	
Мярка 1.2. Опазване, поддържане и развитие на природната среда	1.2.1. Съхранение на природната среда, опазване и обогатяване на биологичното разнообразие от редки и защитени растителни и животински видове в естествените им местообитания	Запазване на предпоставките за развитие на еко туризъм	2014-2020	МОСВ, НПО, Община Рила	200 000	ОПОС, ПРСР
	1.2.2. Разработване на местни екологични правила и норми за постигане на териториален баланс		2015		10 000	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Мярка 1.3. Съхраняване на традициите и обичаите и развитие на културното наследство	1.3.1. Създаване на местен фонд с описание на характерните за Общината традиции, обичаи и занаяти	Използван капацитета на туристическите ресурси за развитие на културен туризъм	2015	Община Рила Частен бизнес	15 000	ОБ и МБ
	1.3.2. Подпомагане на дейността на местните читалища и организиране на тематични експозиции		2014-2020	Община Рила, читалища	70 000	ОБ, МБ, И, НПО
	1.3.3. Организиране на ежегоден фестивал на християнската хорова песен с международно участие		2014-2020	Община Рила, Читалища	100 000	ОБ, МБ, И, НПО
Мярка 1.4. Възраждане и опазване на археологическите, историческите и религиозни паметници	1.4.1. Реставрация и подобряване на състоянието на обектите, представляващи културно-историческо наследство на територията на общината	Използван капацитета на туристическите ресурси за развитие на културно-познавателен туризъм	2014-2020	Община Рила	700 000	ОБ, ПРСР, МБ, И, НПО
	1.4.2. Довършителни реставрационни дейности и опазване на Църквата “Св. Архангел Михаил” в гр. Рила		2015	Община Рила	50 000	ОБ, МБ, И, НПО
Приоритет № 2. Изграждане и модернизация на обслужващата туризма инфраструктура, с цел създаване на благоприятна жизнена среда						
Мярка 2.1. Рехабилитация и обновяване на пътната инфраструктура	2.1.1. Рехабилитация на общинската пътна мрежа – подобряване състоянието на пътищата: гр. Рила - с. Падала; гр. Рила - с. Смочево; гр. Рила - Рилски манастир.	Подобрено качество на живот. Подобен инвестиционен климат (обем на инвестиции).	2014-2020	Държавни институции и фондове на ЕС, Община Рила	10 000 000	ОПРР, ОПТ, ПРСР и ОБ
	2.1.2. Рехабилитация и обновяване			Държавни	20 000	ОПТ, ПРСР и ОБ

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	на вътрешна улична мрежа на гр. Рила, с. Смочево, с. Падала, с. Пастра	Потенциал за социално-икономическо развитие		институции и фондове на ЕС, Община Рила	000	
Мярка 2.2. Възстановяване на железния път Кочериново - Кирилова поляна	2.2.1. Възстановяване на теснолинейния път Кочериново - Рилски манастир - Кирилова поляна с ретро-локомотиви (43 км.)	Привлечени нови пазарни сегменти. Увеличена посещаемост. Увеличено равнище на общинските приходи и на населението. Намелено замърсяване от автомобилния трафик.	2015-2020	Община Рила, Община Кочериново, Държавни институции	50 000 000	Европейски фондове, международни донорски програми, външни инвеститори, общински бюджет
Мярка 2.3. Благоустройство и подобрене на средата	2.3.1. Рехабилитация и реконструкция на водопреносната мрежа и изграждане на канализация в с. Пастра и с. Падала и с. Смочево	Осигурена благоприятна среда за пребиваване. Опазване на околната среда	2020	Община Рила	3 500 000	ОПОС, ПРСР и ОБ
	2.3.2. Интегриран воден проект на гр. Рила, реконструкция, рехабилитация и изграждане на водопроводната и канализационната мрежа. Изграждане на ГПСОВ		2020	Община Рила	20 000 000	ОПОС, ПРСР и ОБ
	2.3.3. Изграждане на модулни				3 000 000	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	пречиствателни съоръжения за отпадни води в селата Пастра, Падала и н.м. Рилски манастир					
	2.3.4. Поддържане и изграждане на нови зелени площи, паркове и градини	Осигурена благоприятна среда за пребиваване	2014-2020	Община Рила	600 000	ОПОС, ПРСР и ОБ
	2.3.5. Развитие на публичните пространства в община Рила. Изграждане на крайречен парк с детски зони и спортни съоръжения		2018		1 500 000	ОПОС, ПРСР и ОБ
	2.3.6. Развитие на публичните пространства в Община Рила. Изграждане на пазар за нуждите на населението		2015		200 000	ОБ
Мярка 2.4. Подобрване на спортната база в общината	2.4.1. Реконструкция и модернизация на местата за отдих и спортните съоръжения – стадион и спортна зала на територията на Община Рила	Създадени условия за активен отдих	2016-2018	Община Рила, частен бизнес, външни инвеститори	1 500 000	ПРСР и ОБ
	2.4.2. Развитие на спортната инфраструктура в община Рила, чрез изграждане на спортни съоръжения за хора в неравностойно положение		2015-2016		1 000 000	ПРСР и ОБ
	2.4.3. Изграждане на открити спортни площадки за баскетбол, волейбол и др. спортове		2015-2020		500 000	ПРСР и ОБ

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	2.4.4. Изграждане на тенис-кортове		2017		1 000 000	И и ОБ
Мярка 2.5. Подобряване на културната база в общината	2.5.1. Осигуряване на финансов ресурс за издръжката на читалищните дейности и за поддържане на материалната база на читалищата	Подобри условия за културен туризъм	2014-2020	Община Рила	500 000	ПРСР и ОБ
	2.5.2. Реконструкция, модернизация и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в читалищата на територията на община Рила		2016		750 000	
Приоритет № 3. Създаване на интегриран туристически продукт за нуждите на алтернативния туризъм – културно-исторически и познавателен, селски, екологичен, археологически, приключенски, хоби, спортен, винен, орнитоложки туризъм и др.						
Мярка 3.1. Създаване на цялостна мрежа от тематични маршрути, еко-пътеки, алеи и трасета за вело- и конен туризъм	3.1.1. Разработване на маршрут „По пътя на Св. Иван Рилски”	Създадени условия за развитие на поклоннически туризъм	2015	Община Рила, частен бизнес, външни инвеститори	70 000	ПРСР 2014-2020 Подмярка 7.5.
	3.1.2. Поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура и туристически обекти	Повишено качество на предлаганите основни услуги	2014-2020		100 000	
	3.1.3. Изграждане на велоалеи и пътеки за конен туризъм	Създадени условия за еко- и приключенски туризъм	2017		500 000	
	3.1.4. Маркиране на нови	Създадени условия	2015		Община Рила,	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	тематични/интерпретативни маршрути (архитектурни, исторически, църковни, орнитоложки, хоби и др.)	за развитие на хоби, исторически, орнитоложки и религиозен туризъм		частен бизнес, външни инвеститори		Подмярка 7.5.
	3.1.5. Разработване на едно- и няколкодневни програми, включващи културно-исторически обекти и природни забележителности	Развитие на културен туризъм	2015		10 000	ПРСР, ОПИК
Мярка 3.2. Изграждане и обновяване на туристическата инфраструктура, съоръжения и атракции за посетителите	3.2.1. Изграждане на нов Търговско-развлекателен туристически комплекс с посетителски център със следните компоненти: - Възстановка (под формата както на постановки, така и на прожекции) на житейския път на Св. Иван Рилски, вкл. неговите чудеса, чрез съвременни мултимедийни и аудиовизуални техники в специално изграден за целта амфитеатър; - Изграждане на детски и зоокът, както и минижелезница с ретро-локомотиви за панорамна обиколка в района на туристическия комплекс, съчетана с образователни уроци в сферата на природното и антропогенно наследство;	Увеличена посещаемост. Увеличено равнище на доходи на населението.	2016-2020	Община Рила, частен бизнес, външни инвеститори	12 000 000	Структурни фондове и др. фондове на ЕС и международни донори, ПЧП, общински бюджет, частна инвестиция

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Марка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	- Изграждане на щандове/ работилници за изработване и търговия със занаятчийски произведения и продукти от местната кухня, обединени под обща местна търговска марка;					
	3.2.2. Изграждане на етнографски комплекс за традиционни местни занаяти		2017		600 000	
	3.2.3. Проекти за нови паркинги, площадки за наблюдения и два открити панорамни лифта до Кръста и към зоната за делтапланеризъм и еко-планински маршрути		2017		5 000 000	
	3.2.4. Проект за оформяне на Градски център за духовна просвета, включващ обекти от "Бабинската махала", като църквата „Архангел Михаил” с мултимедиен комплекс и музей за християнско образование и духовни практики за деца и младежи от православните страни		2017	Община Рила, частен бизнес, външни инвеститори	400 000	Структурни фондове и др. фондове на ЕС, международни донори, ПЧП, общински бюджет, частна инвестиция
	3.2.5. Благоустрояване около Метох „Орлица“ на общинска земя с цел изграждане на паркинг, охрана,	Увеличена посещаемост	2014-2020	Община Рила, ТИЦ Рила,	400 000	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	заслон за поклонници и регистрация			ДПП Рила,		
	3.2.6. Създаване на градски исторически музей „Спортела град Рила“		2017	частен бизнес, външни инвеститори	750 000	ПРСР 2014-2020 Подмярка 7.5.
	3.2.7. Доразвиване на мрежа от туристически информационни центрове на цялата територия на общината		2016		150 000	
	3.2.8. Изграждане на посетителски център между гр. Рила и н.м. Рилски Манастир		2016		150 000	
	3.2.9. Превръщане на възрожденски квартал „Бабинска махала” в акцент от поклоннически път „Св. Иван Рилски“ - създаване на стаи за поклонници	Създадени условия за поклоннически туризъм	2016	Община Рила, ДПП Рилски манастир	150 000	ПРСР 2014-2020 Подмярка 7.5.
	3.2.10. Маркиране и подобряване на туристическите маршрути - подновяване на стандартната туристическа маркировка и знаци, изграждане на мостчета, стълби, парапети, осветление, обезопасителни съоръжения, достъп за хора с увреждания, информационни и указателни табели и др.	Създадени условия и инфраструктура за еко туризъм	2015	Община Рила, ДПП Рилски манастир	200 000	ПРСР 2014-2020 Подмярка 7.5.

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	3.2.11. Оборудване и обозначаване на местата за отдих - пейки, маси, беседки, огнища, кошчета и др.		2015		100 000	
Мярка 3.3. Създаване на условия и инфраструктура за приключенски туризъм	3.3.1. Изграждане на атракция възен парк	Създадени условия и инфраструктура за приключенски туризъм	2017	Община Рила, частен бизнес, външни инвеститори	75 000	ОБ, Външни инвестиции
	3.3.2. Предоставяне на условия и бази на фирми за провеждане на курсове по пара- и делтапланеризъм, рафтинг по р. Рилска, джип-сафари, офроуд с АТВ, скално катерене, планински преходи с водачи и др.		2015-2020		50 000	ОБ, Външни инвестиции
Мярка 3.4. Създаване на възможности за предлагане на алтернативни форми на туризъм на база културно-историческите ресурси на Общината	3.4.1. Превръщане на местните традиции, обичаи и фолклор в туристически атракции - Кратун месец, Трифон Зарезан, Свети дух.	Създадени условия за културен и селски туризъм	2015-2020	Община Рила, частен бизнес, читалища	120 000	ПРСР, ОБ, МБ
	3.4.2. Организиране на ежегоден панаир "Традиционни занаяти"				90 000	ПРСР Подмярка 7.5.
Мярка 3.5. Разработване на специализирани и комбинирани маршрути и продукти за нуждите на	3.5.1. Включване на общината във винени маршрути	Създадени условия и инфраструктура за винен туризъм	2015	Община Рила	10 000	ОБ
	3.5.2. Изграждане на дегустационна винарна с винарска изба, с експозиция „История на вино-производството“ и енотека на		2017	Частен сектор	400 000	МБ, И

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
винения туризъм	маркови вина от лозарските масиви по долината на река Струма					
	3.5.3. Програми за участие на туристите в практически занимания по лозарство (рязане на лозя, гроздобер)		2017-2020		30 000	ОБ, МБ, ПРСР
Мярка 3.6. Развитие на зимни спортове в III "Рилски манастир"	3.6.1. Проучване на възможностите за развитие на зимни спортове в рамките на разрешените видове - обособяване на трасета за снегоходки и ски бягане, оформяне на естествени открити склонове за шейни и други (без изграждане на ски писти)	Създадени условия за зимен туризъм. Намаляване на сезонността	2016-2020		1 200 000	ОБ, МБ, ПРСР
Приоритет № 4. Създаване на подходящи условия за развитие на човешките ресурси в областта на туризма и подобряване на качеството на обслужване						
Мярка 4.1. Подготовка на човешки ресурси в сферата на туризма	4.1.1. Създаване на обучителни програми, които да отговарят на нуждите от формиране на туристическия пазар	Създадени обучителни програми, отговарящи на нуждите на туристическия пазар. Обучени туристически кадри	2015-2020	Община Рила	60 000	ОПРЧР
	4.1.2. Осигуряване на възможности за практическо обучение на туристически кадри - планински водачи, аниматори, екскурзоводи и т.н.				60 000	
Мярка 4.2.	4.2.1. Обмяна на опит и информация	Обучени		Община Рила	10 000	ОПРЧР

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Неформална подготовка на човешки ресурси в сферата на туризма	с туроператори и туристически структури	непрофесионални кадри.				
	4.2.2. Анализ на международните практики в сферата на туризма	Езикова квалификация			5 000	
	4.2.3. Организиране на програми за обучение на непрофесионални кадри (в селски, еко- и хоби- туризъм) за придобиване на специализираните умения и езиково обучение				50 000	
Мярка 4.3. Формиране на експерти в туризма	4.3.1. Въвеждане и подобряване на консултантската дейност в туризма (Информирание на местния бизнес за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги)	Подобрено качество на обслужване и стимулиране на предприемачеството в областта на туризма		Община Рила	10 000	ОПРЧР
	4.3.2. Организиране на инициативи и кампании с цел стимулиране на туристически ориентирано мислене и предприемачество и обсъждане на идеи в областта на туризма			Община Рила	22 000	ОПРЧР
	4.3.3. Изпълнение на проекти за обучения и семинари за повишаване на квалификацията на лица в сферата на туризма			Община Рила	50 000	ОПРЧР

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Мярка 4.4. Повишаване на капацитета на общинската администрация за управление на туристическите дейности	4.4.1. Разработване на „Туристически кодекс на община Рила” с единни местни критерии и стандарти за качество за разпознаване на общината като туристическа дестинация	Повишен капацитет и опит на общинската администрация в областта на туризма	2015	Община Рила	5 000	ОПДУ
	4.4.2. Въвеждане на интегрирани системи за управление на качеството, международни стандарти и практики		2015	Община Рила	15 000	ОПДУ
	4.4.3. Прецизиране влиянието на общинските регулатори на туристическите предприятия – категоризация, регистрация, данъци, такси, и др.		2015	Община Рила	5 000	ОПДУ
	4.4.4. Организиране на посещения с учебна цел и обмяна на опит на служители от общинската администрация в чужбина и чуждестранни делегации – в Рила		2014-2020	Община Рила	35 000	ОПДУ
Приоритет № 5. Институционално, междуобщинско, областно и трансгранично сътрудничество в сферата на туризма						
Мярка 5.1. Разработване на съвместни туристически продукти със съседни общини и области	5.1.1. Сътрудничество със съседните общини от региона, с цел максимално използване на туристическите ресурси на целия Югозападен регион.	Създаден по-цялостен и по-привлекателен туристически продукт. Удължен престой	2014-2020	Община Рила Съседни общини	/бюджетът трябва да е в рамките на дял за участие в	В зависимост от конкретния проект

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
		на туристите			конкретен областен или междуобщински проект/	
Мярка 5.2. Разработване на проекти за обмен на практики и развитие на трансгранично сътрудничество	5.2.1. Участие в проекти по програми за трансгранично сътрудничество с Македония и Сърбия за развитие на съвместни туристически продукти	Обмен на опит и практики в туризма	2014-2020	Община Рила	В зависимост от проекта	ПТГС
	5.2.2. Реализиране на транс-гранични обществени информационни кампании; създаване на общи българо-македонски и българо-сръбски работни групи				15 000	ПТГС
	5.2.3.Разработване на проекти за побратимяване с други общини от ЕС			Община Рила, други общини	20 000	ПТГС
Мярка 5.3. Институционално сътрудничество	5.3.1. Участие в съвместни проекти с Министерство на околната среда и водите, с неправителствени и еко организации, с цел проучване и съхранение на природните дадености и разширяване на		2014-2020	Община Рила, МОСВ, НПО	В зависимост от конкретния проект	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	биоразнообразието					
	5.3.2. Сътрудничество с орнитоложки сдружения и еко-организации и предоставяне на възможност за научни изследвания в защитените територии, с цел популяризиране на защитените територии					
	5.3.3. Сътрудничество с Министерство на културата, Националния институт за паметниците на културата и НПО за провеждане археологически разкопки и научни изследвания			Община Рила МК НИПК НПО		
Приоритет № 6. Провеждане на ефективен маркетинг, реклама и информационен обмен						
Мярка 6.1. Разработване на комплексна маркетингова стратегия за представяне и популяризиране на природните исторически дадености на общината	6.1.1. Разработване на годишни рекламни и PR програми за популяризиране на туризма в общината	Популяризиране на туризма в общината	2014-2020	Община Рила, КСВТ, ТИЦ	50 000 /15 000 лв. за дългосрочна маркетингова стратегия + 5000 лв. на год./	ПРСР, ОБ

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	6.1.2. Провеждане на маркетингови проучвания за определяне на приоритетните пазари за местните туристически продукти, установяване на контакти с туристически организации – потенциални “агенти” за нови дистрибуционни канали		2014-2020	Община Рила, КСВТ, ТИЦ	35 000	ПРСР, ОБ
Мярка 6.2. Популяризиране на общината като туристическа дестинация в интернет	6.2.1. Създаване на интегриран туристически портал за общината с връзки, снимки, описание на туристическите обекти и резервационна система, включването му в Официалния туристически сайт на България и оптимизирането му в мрежата	Въведени съвременни технологии за обслужване, информация и реклама	2014-2020	Община Рила, КСВТ, ТИЦ	21 800 /5000 лв. първоначална инвестиция + 200 лв. месечно/	ПРСР, ОБ
	6.2.2. Рекламирање с банери, кратки рекламни клипове и линкове в популярни търсачки, партньорски страници и в социалните мрежи				252 000 /3000 лв. месечно за интернет реклама/	
	6.2.3. Създаване на профил на общината в социалните мрежи и регулярно публикуване на статии и оферти				16 800 /200 лв. месечно/	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Мярка 6.3. Изработване, отпечатване и разпространение на печатни рекламни материали	6.3.1. Изработване, отпечатване и разпространение на имиджова туристическа брошура на общината	Популяризиран туристическия продукт, базиран на устойчивото развитие на туризма	2014-2020	Община Рила	350 000	ПРСР, ОБ
	6.3.2. Отпечатване и разпространение на рекламен пътеводител и карта на общината, с включена актуална информация за община Рила като предлагана туристическа дестинация.				250 000	ПРСР, ОБ
	6.3.3. Информационни дипляни за ценни и интересни видове растения и животни, занаяти, исторически забележителности, специални прояви и пр.				250 000	ПРСР, ОБ
Мярка 6.4. Участие на национални и международни туристически изложения	6.4.1. Ежегодно участие на общината на Национални туристически изложения /Ваканция и СПА Експо-София, Фестивал на устойчивия туризъм и здравно-словното хранене „Зелени дни”/	Популяризирана общината. Създадени партньорства	2015-2020	Община Рила	48 000	ОПРР, ДБ, ОБ
	6.4.2. Ежегодно участие на общината на Международни туристически изложения /ITB – Берлин, Германия, МИТТ – Москва, Русия, WTM – Лондон, Великобритания, Philoxenia – Солун, Гърция/			Община Рила	180 000	ОПРР, ДБ, ОБ

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
Мярка 6.5. Организиране на журналистически рейдове и инфо-турове	6.5.1. Популяризиране на фолклорните събори “Свети Дух” в гр. Рила, Илинден - в с. Пастра и с. Смочево и Пророк Илия в с. Падала и превръщането им в местен празник/ фестивал, на който да бъдат поканени журналисти, туроператори и чуждестранни гости	Популяризиран местен празник. Превърнат местен празник в туристически продукт	2015-2020	Община Рила	120 000	ПРСР, ОБ, МБ
	6.5.2. Организиране на опознавателни турове в общината за български и чуждестранни журналисти и туроператори за представяне на нови туристически продукти		2015-2020	Община Рила, Частен бизнес	120 000	ОБ, ПРСР
Мярка 6.6. Изработка на сувенири	6.6.1. Изработка на сувенири от местни занаятчии и тяхното разпространение на туристически изложения и местни празници	Промотирани туристически продукти. Стимулирано занаятчийство	2015-2020	Община Рила, Частен бизнес	100 000	ОБ
Мярка 6.7. Медийна реклама	6.7.1. Проекти за заснемане на тематични филми и клипове за житието на Св. Иван Рилски и неговите последователи за нуждите на мултимедийния център	Визуализиран туристически продукт	2015-2020	Община Рила	15 000	ОБ
	6.7.2. Изработка на рекламен клип за туристическите забележителности в				65 000	

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Мярка	Дейности/ Проекти	Резултат	Период	Отговорни участници	Бюджет (лева)	Източници на финансиране
	общината и разпространението му на туристически изложения и ПР реклама					
Мярка 6.8. Външна реклама	6.8.1. Поставяне на рекламно-информационни билбордове и табла на междинни места - по гл. път Е-79, на границата с Гърция и Македония	Популяризиран туристически продукт	2015-2020	Община Рила	200 000	ОБ

Използвани съкращения в таблицата:

ОБ – Общински бюджет

МБ – Местен бизнес

И – Инвеститор(и)

ДБ – Държавен бюджет

ПЧП – Публично-частно партньорство

НПО – Неправителствени организации

ПРСР – Програма за развитие на селските райони

ПТГС – Програма за трансгранично сътрудничество „България - Македония“

ОПДУ – Оперативна програма “Добро управление”

ОПИК – Оперативна програма “Иновации и конкурентоспособност”

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- ОПРЧР** – Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”
- ОПРР** – Оперативна програма “Региони в растеж”
- ОПТ** – Оперативна програма “Транспорт”
- ОПОС** – Оперативна програма “Околна среда”
- ОПНОИР** – Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж"
- ПМДР** – Програма за морско дело и рибарство
- МИЕ** – Министерство на икономиката и енергетиката
- МЗХ** – Министерство на земеделието и храните
- МК** – Министерство на културата
- МОСВ** – Министерство на околната среда и водите
- МРР** – Министерство на регионалното развитие
- МТИТС** – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
- МТСП** – Министерство на труда и социалната политика
- НИПК** – Национален институт за паметниците на културата

Този документ е създаден в рамките на проект „Разработване и въвеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи в община Рила”, Договор № 13-13-183/25.11.2013 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд